

Kompatibilita svobodných licencí

Iveta Sedláčková

Seznam použitých zkratk	124
1 Úvod	124
2 Software obecně	124
2.1 Definice	124
2.2 Právní definice pojmu „software“	125
2.3 Definice dalších pojmů	125
2.4 Současné způsoby vývoje softwaru	126
2.5 Technické způsoby ochrany práv k softwaru	127
2.6 Právní režim softwaru a ochrana pomocí práva	127
2.7 Používané pojmy z oblasti licencování softwaru	129
2.8 Copyleft	131
2.9 Copyfree	132
3 Příklady často používaných licencí	132
3.1 GNU General public license	132
3.2 GNU Lesser general public license	134
3.3 BSD licence a MIT licence	134
3.4 Apache licence	135
3.5 Mozilla Public License	135
3.6 Common Development and Distribution License	136
3.7 European Union Public Licence	136
4 Kompatibilita licencí	137
5.1 Podmínky vzniku licenční smlouvy dle občanského zákoníku a autorského zákona	140
5.2 Soudní spory v USA	140
6.2 Charakter softwaru - zboží nebo služba?	144
6.3 Odpovědnost za vady softwaru a způsobenou škodu	145
7 Závěr	148
8 Literatura	148
8.1 Knihy	148
8.2 Články	148
8.3 Právní předpisy	148
8.4 Soudní rozhodnutí	149
8.5 Webové články a další zdroje	149

Kompatibilita svobodných licencí

Abstrakt

Cílem tohoto článku bylo zabývat se některými zajímavými tématy vztahujícími se ke svobodnému softwaru. Na začátku jsou definovány určité pojmy z oblasti vývoje softwaru a jeho právní ochrany. V hlavní části jsou představeny nejdůležitější svobodné licence, popsán vztah kompatibility licencí a přiblížena problematika duálního licencování a multilicencování. Poslední dvě kapitoly obsahují popis některých soudních případů týkajících se svobodných licencí a úvahu o limitaci odpovědnosti za vady a za škodu a její platnosti v českém právu.

Klíčová slova

Svobodný software, open source, FOSS, autorské právo, licence, GNU GPL, multilicencování, duální licencování, copyleft, permissivní licence, odpovědnost za vady, odpovědnost za škodu

Abstract

The aim of this article was to deal with some interesting topics related to free and open source software. In the beginning, certain terms used in the field of software development and its legal protection are defined. In the main part, the most important free and open source licences are introduced, the relation of licence compatibility is described and the issues of dual licensing and multilicensing are presented. The last two chapters contain description of some court cases concerning free licences and a consideration about the limitation of liability clauses and their validity in the Czech law.

Key words

Free software, open source, FOSS, copyright, licence, GNU GPL, multilicensing, dual licensing, copyleft, permissive licence, liability

Mgr. Bc. Iveta Sedláčková

sedlackova.iveta@gmail.com

V roce 2011 získala bakalářský titul na Fakultě informatiky, v roce 2012 dokončila magisterské studium na Právnické fakultě (obojí na Masarykově univerzitě v Brně). Při studiu se zaměřovala na právo IT, především softwarové právo a svobodné licence. Během studijní praxe získala cenné zkušenosti z oblasti soukromého i veřejného práva u advokáta JUDr. Ing. Jana Kopřivy. I nadále by se chtěla věnovat především právu IT.

Seznam použitých zkratk

AutZ - zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

BSD - Berkeley Software Distribution

CDDL - Common Development and Distribution License

DRM - digital rights management

EUPL - European Union Public Licence

FSF - Free Software Foundation

FOSS - free and open source software

GNU - GNU's not Unix

GPL - General Public License

IT - informační technologie

LGPL - Lesser General Public License

MIT - Massachusetts Institute of Technology

MPL - Mozilla Public License

NOZ - zákon ze dne 3. února 2012, občanský zákoník, byl podepsán prezidentem dne 20. 2. 2012

ObchZ - zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

OSI - Open Source Initiative

OSS - open source software

OZ - zákon č. 40/1964, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

SlovAutZ - zákon č. 618/2003 Z. z., o autorském práve a právech súvisiacich s autorským právom

SW - software

WIPO - World Intellectual Property Organization

ZP - zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

1 Úvod

V současném světě si již málokdo dokáže představit život bez každodenního používání informačních technologií. V této oblasti probíhá velmi rychlý technologický pokrok, za kterým právo často zaostává, což může v praxi způsobovat nemalé problémy. Předmětem tohoto článku je problematika svobodného softwaru, který začala v 80. a 90. letech 20. století vyvíjet skupina nadšenců, jež chtěla zajistit uživatelům možnost jeho bezplatného použití, změna šíření; v současnosti ovšem jde již o zavedený podnikatelský model, kterým lze dosahovat zisku. Ke změně ovšem nedošlo jen na straně vývojářů svobodného softwaru. Původní programy s textovým rozhraním určené pro použití samotnými programátory vystřídala efektní grafická rozhraní, která jsou schopni používat i běžní uživatelé bez hlubších technických znalostí. Vstup společností do oblasti svobodného softwaru a jeho široké rozšíření mezi neobornou veřejnost a v některých zemích i do veřejné správy ovšem přináší právní otázky, které je třeba zodpovědět.

V komunitě kolem organizací FSF a OSI, ale i v řadách jednotlivých programátorů vzniklo již několik desítek různých licencí, což způsobuje nepřehlednost a nejistotu nejen mezi uživateli, ale především mezi samotnými vývojáři. Relativně široce je používáno sice jen několik licencí, ale i tak mohou nastat problémy při vytváření a šíření dalších programů odvozených od již existujících, na čemž je vlastně tvorba svobodného

softwaru založena. Problematické jsou nejen vztahy licencí vzájemně (a tedy možnosti spojování různě licencovaných částí), ale také skutečnost, že některé z licencí nemusejí být v některých právních řádech platné, příp. se některá jejich ustanovení nemohou použít. V některých zemích dokonce není platná žádná ze svobodných licencí, pokud není jako smlouva uzavřena v písemné formě. Dále může dojít k situaci, že v různých právních řádech mohou být jednotlivé pojmy vykládány různě – již samotný termín licence je chápán ve Spojených státech a v Evropě diametrálně odlišně: v USA jde o jednostranný úkon, jímž autor uděluje povolení k jednání, které by bylo jinak autorským právem zakázáno, zatímco v Evropě je licence považována za dvoustranou smlouvu, kde má každá ze stran svá práva a povinnosti.

V tomto článku se budu po úvodním vysvětlení některých pojmů a představení jednotlivých často používaných licencí zabývat výše uvedenými problematickými jevy, tedy především kompatibilitou licencí, dále pak tzv. duálním licencováním či multilicencováním, platností a vynutitelností povinností vyplývajících z některých licenčních ujednání i situací, kdy přítomnost některých ustanovení naopak může způsobit neplatnost licence.

2 Software obecně

2.1 Definice

Abychom se vůbec mohli bavit o softwarovém právu, musíme se nejprve shodnout nad významem použité terminologie. Definovat pojem „software“ není vůbec jednoduchým úkolem. Často bývá zaměňováno s pojmem „počítačový program“, ovšem i přes relativně velké překrytí rozhodně nejde o synonyma.

2.1.1 Technické definice pojmu „software“

Nejčastější a pravděpodobně i nejpřesnější je negativní definice pojmu „software“: Software je vše, co je v počítači a není hardware. Pokud bychom hledali pozitivní definici, najdeme většinou výčet různých podskupin, např. MacMillanův výkladový slovník uvádí, že jde o „*programy používané počítači k vykonávání určitých úkolů*“¹. Webová verze slovníku Random House disponuje definicí obsáhlejší, dle ní jsou software „*programy používané k přímé práci počítače, stejně tak i dokumentace podávající instrukce, jak je používat*“². Takovéto definice ovšem často něco vynechají, zde například chybí data, nad kterými jsou příslušné výpočty prováděny. Druhá definice slovníku Random House říká, že jde o „*cokoli, co není hardware, ale je použito s hardwarem, zejména audiovizuální materiál jako např. film, pásy, nahrávky atd.*“³ Zde již jsou data sice obsažena, ovšem je na ně (tedy

1 „*programs used by computers for doing particular jobs*“ (Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. 2nd ed. Oxford: Macmillan Education, 2007. s. 1420).

2 „*the programs used to direct the operation of a computer, as well as documentation giving instructions on how to use them*“ (Software [online]. Dictionary.com Unabridged. Random House, Inc. Změněno 2012 [cit. 13. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://dictionary.reference.com/browse/software>>)

3 „*anything that is not hardware but is used with hardware, especially audiovisual materials, as film, tapes, records, etc.*“ (tamtéž)

spíše na některé druhy dat) kladen až příliš velký důraz. Dle komentáře k autorskému zákonu se pak dá software ještě definovat jako „*programové vybavení počítačů*“, které má být složeno „*z několika různých prvků (součástí)*“.⁴

Co se týká pojmu „počítačový program“, jeho definice je o poznání jednodušší. Program je uspořádaná množina příkazů, které upravují chování počítače určitým způsobem⁵. Osobně se mi více líbí definice, která říká, že program je vyjádřením určitého algoritmu. Ovšem vzhledem k tomu, že obecně uznávaná definice algoritmu, tzv. Churchova teze⁶ není formálně dokazatelná, dostáváme se zde už do intuitivní roviny.

2.2 Právní definice pojmu „software“

Právo má jednu zásadní výhodu: v případě, že existuje dostatečně kvalitní legální definice, význam daných pojmů (ať již je ten obecný odbornou či laickou veřejností chápán jakkoliv) pro právo je jednoznačný a nesporný. V oblasti informačních technologií obecně ale definice nebývají příliš časté, či případně jsou velmi obecné, neboť toto odvětví se velmi rychle vyvíjí a svazování příliš mnoha legálními definicemi by k jednoduché aplikaci práva zcela jistě nevedlo. V českém právním řádu tak není pojem „software“ ani „počítačový program“ vůbec definován. Pouze v § 2 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen AutZ) je řečeno, že počítačový program je považován za dílo, pokud je autorem vlastním duševním tvůrcem.

Jinak je to například na Slovensku, neboť v tamním zákoně č. 618/2003 Z. z., o autorském práve a právech súvisiacich s autorským právom, ve znění pozdějších předpisů (dále jen SlovAutZ) je termín „počítačový program“ přímo definován⁷. Z pohledu evropského práva je rovněž významná (i když nikoli závazná) definice pojmu „počítačový program“ obsažená v důvodech směrnice 2009/24/ES ze dne 23. 4. 2009, o právní ochraně počítačových programů, kde je uvedeno, že „*se „počítačovým programem“ rozumí programy v jakékoliv formě, včetně těch, které jsou součástí technického vybavení (hardware). Tento výraz zahrnuje rovněž přípravné koncepční práce vedoucí k vytvoření počítačového programu za podmínky, že povaha těchto prací v pozdější etapě umožní vytvoření počítačového programu.*“⁸ Vzhledem k absenci závazných legálních definic v našem právu je pak používán obecný význam daných termínů.

4 TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 40.

5 Program [online]. Webopedia Computer Dictionary. Změněno 2012 [cit. 3. 1. 2012]. Dostupné z: <<http://www.webopedia.com/TERM/P/program.html>>

6 „Každý proces, který lze intuitivně nazvat algoritmem, se dá realizovat na Turingově stroji.“ (ČERNÁ, Ivana, KŘETÍNSKÝ, Mojmír, KUČERA, Antonín. *Automaty a formální jazyky I*. verze 1.3. Brno: Fakulta informatiky MU, 2002. s. 130.)

7 „Počítačový program je súbor príkazov a inštrukcií použitých priamo alebo nepriamo v počítači. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjadrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde. Neoddeliteľnou súčasťou počítačového programu je aj podkladový materiál potrebný na jeho prípravu; ak spĺňa pojmové znaky diela (§ 7 ods. 1), je chránený ako literárne dielo.“ § 5 odst. 8 SlovAutZ

8 Důvod směrnice 2009/24/ES č. 7

2.3 Definice dalších pojmů

Pro účely tohoto článku je vhodné definovat ještě některé další odborné termíny. **Zdrojový kód** (*source code*) je člověkem psaný a člověku srozumitelný text psaný v některém z programovacích jazyků. Použití slov a operátorů majících určitou sémantiku ve správné syntaxi zajišťuje, že daný text bude určitým způsobem zpracovatelný počítačem.⁹ Zdrojový kód je třeba nějakou metodou převést na instrukce procesoru, aby bylo možné je efektivně provádět. To se může dít dvěma způsoby – interpretací a kompilací. **Interpret** je speciální program, který pracuje přímo se zdrojovým kódem a ten spouští (typicky skriptovací jazyky, např. PHP, JavaScript nebo PowerShell). **Kompilátor** (*compiler*) převede zdrojový kód do tzv. **strojového kódu** (*machine code*), který lze pak nezávisle na původním zdrojovém kódu spouštět. Strojový kód lze ale spustit pouze na těch zařízeních, pro která byl zkompileován (v praxi např. zařízení používající určitý operační systém, někdy může záležet i na hardwarové konfiguraci). Tento způsob je charakteristický pro některé vyšší programovací jazyky, např. C nebo C++. Některé programovací jazyky používají kompilátory, které nepřevodí zdrojový kód přímo do strojového, ale do tzv. **byte kódu** (*byte code*), který je vlastně jakýmsi „mezijazykem“ – není již srozumitelný člověku, ale zároveň ještě není bez dalšího spustitelný počítačem. Je třeba jej spustit v tzv. **virtuálním stroji** (*virtual machine*). To má tu výhodu, že byte kód lze spustit na každém zařízení, pro které existuje virtuální stroj, takže kód je přenositelný mezi různými platformami. Tento přístup je typický pro jazyk Java nebo C#. ^{10,11}

Knihovna (*library*) je sada funkcí (většinou tematicky zaměřených), které mohou být využívány různými programy. Bývají v nich obsaženy obecné a často používané funkce, které by bylo zbytečné psát pokaždé znovu. Také mohou sloužit k zajištění jednotného obecného chování a vzhledu aplikací daného operačního systému apod. Existují 2 způsoby, jak lze knihovny používat. **Statické odkazování** (*static linking*) na knihovnu spočívá v tom, že funkce knihovny jsou při kompilaci zpracovány spolu se zbytkem programu a jsou potom součástí vzniknuvšího strojového kódu. **Dynamické odkazování** (*dynamic linking*) na knihovnu přichází na řadu až za běhu programu. Ten je tedy nejprve zkompileován samostatně a až pro jeho spuštění je pak třeba, aby byla daná knihovna k dispozici v počítači, na kterém program spouštíme. V operačních systémech Windows mají dynamicky odkazované knihovny typicky příponu „*dll*“ (z anglického „*dynamic-link library*“).¹² Výhodou dynamicky odkazovaných knihoven je jejich odlišný licenční režim a to, že po aktualizaci knihovny není

9 ŠKARVADA, Libor. *Principy programovacích jazyků: studijní materiál k předmětu*. Fakulta informatiky MU

10 *Interpreter and Compiler* [online]. Pasteur.fr. [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.pasteur.fr/formation/infobio/python/ch05s02.html>>

11 POLLICE, Gary. *Compiler vs. Interpreter* [online]. WPI Computer Science. Změněno 8. 8. 2005 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://web.cs.wpi.edu/~gpollice/cs544-f05/CourseNotes/maps/Class1/Compilervs.Interpreter.html>>

12 ČÍKOVÁ, Andrea. *Základy DLL: studijní materiál*. Fakulta informatiky MU.

nutné znovu kompilovat celý program. Oproti tomu výhodou staticky odkazovaných knihoven je rychlejší přístup programu k jejich funkcím a také ochrana před chybou uživatele¹³.

2.4 Současné způsoby vývoje softwaru

Na začátku vývoje softwaru stojí vždy **analýza a návrh** systému. U malých projektů není třeba tyto procesy nijak formalizovat a stačí určité zamyšlení nad účelem programu a optimálním způsobem realizace. Pro větší projekty je ovšem analýza problému a návrh jeho řešení základním pilířem, bez kterého by další kroky vývoje neměly smysl. Výstupem těchto procesů jsou pak specifikace budoucího softwaru a různé druhy modelů (např. kontextový diagram, diagram datových toků, entitně-relační diagram, diagram případů užití...). Všechny tyto reprezentace budoucího programu jsou rovněž chráněny jako program sám, neboť AutZ stanovuje, že program je chráněn „*učetně přípravných koncepčních materiálů*“¹⁴.

Způsoby, jak může samotný software (dále také jen „SW“) vznikat, jsou různé, od psaní přímých instrukcí procesoru, přes vyšší programovací jazyky až k automatickému generování větších či menších částí kódu na základě objektového návrhu. Všechny mají ale jedno společné – na některém stupni jejich vývoje stojí člověk a jeho více či méně kreativní přístup, jak řešit konkrétní problémy. Proto jsou také počítačové programy chráněny zákonem jako autorská díla, i když mnohdy (vzhledem k účelnosti, programátorským zvyklostem a standardům, ale i k používaným zdrojům) o nich nelze říci, že jsou „*jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora*“ ve smyslu § 2 odst. 1 AutZ, ale stačí, aby byly „*autorovým vlastním duševním tvůrem*“.

Existují různé způsoby, jak lze způsob vývoje SW dělit. Pro podobu výsledného programu je nejzásadnější, zda byl psán přímo na zakázku pro konkrétního uživatele (*bespoke software*) nebo pro účely prodeje (tedy spíše úplatného licencování) většinu množství předem určených uživatelů (*off-the-shelf software*). Pro samotný průběh vývoje je pak zásadní otázkou, jestli SW vyvíjí nějaký podnikatelský subjekt v rámci svého podnikání za účelem zisku, či jestli jde o projekty založené na bázi dobrovolnosti a ochoty poskytovat výsledek své práce ostatním. Eric S. Raymond ve své práci *The Cathedral and the Bazaar*¹⁵ přirovnává první způsob ke stavbě katedrály, která musí být pečlivě naplánována a řízena, stát na pevných základech a její stabilita musí být před používáním pečlivě zkontrolována. Naopak druhý způsob dle něj připomíná tržnici – každý vytváří něco, je přítomna okamžitá zpětná vazba a nikdo tento způsob v zásadě neřídí.

Výhodou „tržnicového“ způsobu při vývoji softwaru je hlavně ona zpětná vazba – vzhledem k tomu, že dochází k brzkému (v porovnání s klasickým modelem katedrály můžeme říci předčasnému) uvádění takto vytvořeného softwaru na „trh“, uživatelé mohou okamžitě otestovat

všechny funkce a případné chyby či požadavky na rozšíření sdělit autorovi. To velmi šetří čas na ekonomicky nákladné testování, které se jinak musí provádět, aby byly chyby odhaleny. Vzhledem k praxi bezplatného licencování a zveřejňování zdrojových kódů (o čemž bude řeč v dalších částech tohoto článku) mohou mít programy vytvářené „tržnicovým“ modelem velké množství spolupracujících autorů a v krátké době získat dostatek uživatelů potřebných k testování. Častou praxí v této oblasti je rovněž stírání hranic mezi uživatelem a programátorem (v anglicky psané literatuře často označovan „*hacker*“ – toto slovo zde nemá pouze negativní význam, jaký je mu často přisuzován v češtině). Uživatelé totiž sami mají většinou nějaké technické vzdělání nebo alespoň dostatečné zkušenosti, jsou schopni porozumět chování programu a v případě potřeby jej mohou opravit či změnit.

V posledních letech došlo k zajímavému přiblížení uvedených způsobů. Komerční společnosti začaly mít zájem o využití výhod „tržnicového“ systému a používají jiné způsoby generování zisku – např. placenou podporu či správu systémů, prodej nosičů nebo reklamních předmětů a někdy také tzv. multilicencování. V těchto dnech již vyvíjejí většinu aplikací i v oblasti FOSS (*free and open source software*)¹⁶ právě společnosti za účelem dosažení zisku.^{17,18}

Co se týká vývoje SW v programátorských týmech, používají se různé způsoby řízení projektů, kde kromě povahy programů jako kolektivních a zaměstnaneckých děl mohou vzniknout i zajímavé otázky ohledně totožnosti autora. Např. při vývoji řízeném testy (*test driven development*, TDD) mají testy zásadní vliv na podobu výsledného programu, ovšem testy jako takové nepřináší žádnou novou funkcionalitu a nejsou součástí programu jako takového. Dle českého práva pak je i ale díky formulaci § 65 odst. 1 AutZ autor testů pravděpodobně spoluautorem výsledného programu, ovšem tento výklad nebyl ještě v praxi potvrzen a pravděpodobně nebude obecně platný pro další právní systémy.

Kromě samotného programování je dalším důležitým úkolem při vývoji softwaru sepsání **dokumentace**. Záleží zde sice (obdobně jako u analýzy a návrhu) na velikosti projektu, ovšem téměř pro každý program je dokumentace potřeba, aby uživatelé věděli, jak bude program fungovat, aniž by museli číst celý zdrojový kód. Dokumentace jistě nemůže spadnout do definice § 65 odst. 1, neboť není „*přípravným koncepčním materiálem*“. Může být ale samostatně chráněna jako literární dílo, pokud splní podmínky § 2 odst. 1 AutZ. V praxi tak může docházet k zajímavým problémům, neboť se

16 Jde o běžně používaný termín, jehož logický význam lze spíše označit „*free OR open source software*“, neboť jde o sjednocení množin *Free software* a *Open source software*, nikoli o jejich průnik.

17 Např. už v r. 2010 bylo 75 % linuxového jádra vyvíjeno programátory, kteří jsou placeni společnostmi (BYFIELD, Bruce. *FOSS: Free and Open Source Software* [online]. Datamation. Změněno 30. 5. 2010 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.datamation.com/osrc/article.php/3885101/FOSS-Free-and-Open-Source-Software.htm>>)

18 IBM se již v r. 2002 vrátila téměř celá miliarda dolarů investovaná do Linuxu v r. 2001 (SHANKLAND, Stephen. *IBM: Linux investment nearly recouped* [online]. CBS Interactive. CNET News. Změněno 29. 1. 2002 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://news.cnet.com/2100-1001-825723.html>>)

13 Např. mazání „nepotřebných“ souborů...

14 § 65 odst. 1 AutZ

15 RAYMOND, E. *The cathedral and the bazaar. Knowledge, Technology & Policy*. Roč. 1999, č. 3, s. 23 - 49.

může stát, že je vytvořen program pod některou z licencí svobodného softwaru, ovšem jediná dokumentace, která k němu existuje je chráněna autorským právem a de facto tak uživatelům brání ve využívání svobod zaručovaných svobodnou licencí.¹⁹

2.5 Technické způsoby ochrany práv k softwaru

Základním způsobem, jak chránit software před neoprávněným použitím, je technologické omezení přístupu k němu, a to jak během vývoje, tak i po předání SW zákazníkovi či uvedení na trh v případě *off-the-shelf software*.

V prvé řadě je důležité, aby byly příslušné soubory uloženy na dobře zabezpečeném místě. Typicky jde o zamčené a zabezpečené serverové místnosti, do kterých má přístup omezený počet techniků, a to navíc jen v nutných případech (úkony v rámci běžné správy lze běžně provádět vzdáleně). Poté je nutné chránit možnosti přístupu k těmto datům. To spočívá v zamezení vzdáleného přístupu k serverům z neznámých počítačů a omezení fyzického přístupu k počítačům, které mají povoleno připojení k serverům. Další úroveň technologické ochrany je pak omezení přístupu k předmětným souborům na úrovni operačního systému a jednotlivých programů. Spíše manažerskou záležitostí je pak rozdělení práce mezi jednotlivé vývojáře tak, aby co nejméně jednotlivců mělo přístup k celému programu. Funkcí, která může pomoci odhalit některé proběhnuvší porušení zabezpečení je pak logování (záznam přístupů, prováděných změn apod.).

V poslední době bývá klasický způsob, kdy každá společnost vlastní počítače a servery, nahrazován využíváním tzv. „cloudu“. Jde vlastně o pronájem aktuálně potřebných výpočetních zdrojů a uložení od vlastníků velkých serverových polí. Vzhledem k možné optimalizaci využití zdrojů velkým množstvím uživatelů je tento způsob ekonomicky velmi výhodný, uživatelé však ztrácejí přímou kontrolu nad svými daty. V praxi mohou být data u velkých poskytovatelů chráněna mnohem lépe, než v menších společnostech s vlastními servery, neboť společnosti specializující se na poskytování těchto služeb zaměstnávají odborníky, mohou si dovolit i investice do zabezpečení a zároveň jsou data díky velkému množství serverů chráněna proti náhodné ztrátě.²⁰ Na druhou stranu ale poskytovatelé (zvláště tehdy, jsou-li mnohem silnějším subjektem na trhu než daný uživatel) často nejsou ochotni svým zákazníkům odpovídat za vady svých produktů či případnou vzniklou škodu, některým subjektům může rovněž činit potíže, když ztratí kontrolu nad svými daty.

¹⁹ Why Free Software needs Free Documentation [online]. GNU Operating System. Změněno 23. 1. 2012 [cit. 9. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/philosophy/free-doc.en.html>>

²⁰ NACHUM, Michele. Why Cloud Computing is a Safe Bet for Small Businesses [online]. GetApp.com. Změněno 12. 7. 2011 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.getapp.com/blog/cloud-computing-security-smb/>>

2.6 Právní režim softwaru a ochrana pomocí práva

I když je odpovídajícím způsobem zajištěna technologická ochrana SW, může se stát, že dojde k jejímu překonání, ať už technickými prostředky nebo s využitím chyb či neložnosti lidí (v praxi mnohem častější situace²¹). V takovém případě pak přichází na řadu ještě ochrana pomocí práva. Existují různé právní instituty, kterými lze software a obecně i další počítačová data chránit.

2.6.1 Obchodní tajemství

Obchodní tajemství je absolutní právo podnikatele, které musí dle § 17 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ObchZ) kumulativně splňovat následující kritéria:

- Musí jít o skutečnost obchodní, výrobní či technické povahy
- Musí mít skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu
- Nesmí být v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné
- Mají být podle vůle podnikatele utajeny
- Podnikatel jejich utajení odpovídajícím způsobem zajišťuje

Obchodní tajemství nepodléhá žádné registraci a časově není nijak omezeno, trvá právě tak dlouho, jak dlouho jsou splněny výše uvedené podmínky (§ 19 ObchZ). Vzhledem k tomu, jak široce je definován věcný rozsah obchodního tajemství, není problém pod něj SW podřadit, a to jak v případě subjektu, který software vyvíjí, tak i v případě subjektu, který software využívá (samozřejmě pouze v případech, kdy jsou splněny ostatní podmínky).

Velmi důležitým znakem obchodního tajemství je jeho reálné utajení, které musí být zajištěno odpovídajícím způsobem. Zde je právní ochrana neoddelitelně propojena s ochranou technickou – bez zajištění „odpovídajícího“ utajení mimoprávními prostředky nelze využít ochrany práva. V případě zveřejnění dané skutečnosti přestávají být obchodním tajemstvím a nemohou být dále chráněny, takto vzniklá škoda pak může mít pro daného podnikatele velké následky. Proto je nutné pečlivě se zabývat bezpečností informačních technologií.

§ 18 ObchZ uvádí demonstrativní výčet toho, jak může podnikatel nakládat se svým obchodním tajemstvím: „udělit svolení k jeho užití a stanovit podmínky takového užití“. Svolení k užití obchodního tajemství je nezabavuje znaku utajení (pokud při něm nedojde k jeho zveřejnění). Protože při porušení či ohrožení práva na obchodní tajemství přísluší dle § 20 ObchZ stejná ochrana jako při nekalé soutěži, bude popsána níže.

²¹ RACHWALD, Rob. Insider Threats: Quantifying the Problem [online]. Imperva. Změněno 30. 8. 2011 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://blog.imperva.com/2011/08/insider-threats-quantifying-the-problem.html>>

2.6.2 Nekalá soutěž

Nekalá soutěž je dle generální klauzule v § 44 odst. 1 ObchZ „jednání v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo dalším zákazníkům“. Odst. 2 obsahuje demonstrační výčet speciálních skutkových podstat, z nichž ke všem může pravděpodobně dojít i při vývoji softwaru. I v případě, že dané jednání nelze podřadit pod žádnou ze speciálních skutkových podstat, může být samozřejmě postižitelné pomocí samotné generální klauzule.

V rámci obchodněprávní odpovědnosti za nekalou soutěž se může poškozený subjekt (či příp. ohrožený subjekt nebo osoby chránící zájmy soutěžitelů či spotřebitelů) domáhat proti rušiteli, aby se tohoto jednání zdržel a odstranil závadný stav, dále pak ještě přiměřeného zadostiučinění, náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení. Stejná práva má díky odkazu v § 20 ObchZ i vlastník obchodního tajemství, a to i tehdy, když nebyl naplněný některý znak nekalé soutěže dle generální klauzule.

2.6.3 Důvěrné informace

Institut důvěrných informací se v českém obchodním právu používá ve dvou základních souvislostech: ve vztahu mezi společnostmi a osobami, které jsou jejími statutárními či kontrolními orgány (příp. jejich členy)²², dále pak ve vztahu jednotlivých stran při přípravě, sjednávání a plnění smlouvy²³. Právě pro ochranu důvěrných informací v rámci kontraktace musí být splněna jedna nezbytná podmínka: dané informace musí být jako důvěrné označeny. Toto pravidlo má chránit dobrou vůli a právní jistotu strany, která dané informace poskytnuté svým obchodním partnerem hodlá využít. V praxi ovšem často nastává absurdní situace, kdy strany označují jako důvěrné veškeré skutečnosti, které si navzájem sdělují, včetně např. kontaktní adresy nebo telefonního čísla (i když takové informace jsou běžně zveřejněny a žádný velký význam jim ani sama strana, které se týkají, nepřikládá a případné porušení důvěrnosti by v této souvislosti nijak neřešila). Opět tedy nastává nejistota, kterých informací si druhá strana cení natolik, že by v případě jejich použití podnikla proti tomu právní kroky.

2.6.4 Konkurenční doložka

Konkurenční doložkou lze zabránit obchodnímu zástupci, zaměstnanci či statutárnímu nebo kontrolnímu orgánu společnosti (příp. jeho členovi) nebo společníkovi, aby v soutěži proti danému subjektu využil informace, které získal v rámci vzájemné spolupráce. Zatímco zákaz konkurence určitých osob ve vztahu ke společností²⁴ je daný zákonem, zákaz konkurence zaměstnance nebo obchodního zástupce je nutno zakotvit smluvně, tzv. konkurenční doložkou, přičemž základním požadavkem na konkurenční doložku jak v pracovním, tak v obchodním právu je její spravedlivost.

22 § 194 odst. 5 ObchZ

23 § 271 ObchZ

24 § 65 ObchZ

V případě pracovněprávní konkurenční doložky²⁵ je nutné, aby šlo o zaměstnance, který se může s důležitými informacemi či postupy setkat, a aby jejich použití znamenalo pro zaměstnavatele závažnou újmu. Protože ale takto dochází k zásadnímu omezení bývalého zaměstnance v možnostech pracovat ve svém oboru, přísluší mu za to peněžité vyrovnání ve výši minimálně jedné poloviny průměrného měsíčního platu za každý měsíc trvání závazku. Před novelou ZP č. 365/2011 Sb. bylo toto peněžité vyrovnání dokonce ve výši celého průměrného měsíčního platu zaměstnance. To ovšem v praxi vedlo k tomu, že uvedené ustanovení téměř nebylo používáno (příp. uzavírané konkurenční doložky s ním byly velmi často v rozporu), neboť zaměstnavatelé nebyli ochotni platit tak vysokou kompenzaci. V případě, že by byla doložka nespravedlivá nebo jinak porušovala platné právo, může se poškozená strana dovolat vůči druhé straně její neplatnosti, ve sporných případech ale musí rozhodnout soud.

Konkurenční doložku ve smlouvě o obchodním zastoupení²⁶ je možno sjednat až na 2 roky, v případě přílišného omezení zástupce ji pak soud může prohlásit za neplatnou, nebo pouze její rozsah omezit. Existence či neexistence konkurenční doložky má pak význam i pro určování výše spravedlivého odškodnění v případě ukončení smlouvy o obchodním zastoupení dle § 669 odst. 1 písm. b ObchZ.

2.6.5 Ochranná známka

Ochranná známka je dle českého práva „jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.“²⁷ Ochranná známka tedy nechrání přímo určitý výrobek či službu, ale vztah tohoto výrobku či služby s jeho původcem. I v oblasti SW je velké množství zavedených subjektů, které jsou spojovány s určitou garancí kvality (a to nejenom v oblasti proprietárního softwaru, který je obvykle distribuován za úplatu, ale i v oblasti FOSS); registrace a vymáhání práv plynoucích z ochranných známek je pak další praktickou cestou, jak chránit svá práva k vytvořenému SW (a kromě toho také právní jistotu uživatelů).

2.6.6 Autorské právo

Autorské právo je soubor zvláštních soukromých absolutních práv autora k jeho autorskému dílu. Předmětem autorského práva je dílo²⁸, které je „jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora“ a zároveň je „vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě“²⁹. České autorské právo je založeno na kontinentálně-evropské tradici položené již

25 § 310 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZP)

26 § 672a ObchZ

27 § 1 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů

28 Pojem „dílo“ použitý v autorském zákoně nemá nic společného s pojmem „dílo“ používaném ve smlouvách o dílo v občanském a obchodním zákoníku.

29 § 2 odst. 1 AutZ

r. 1886 Bernskou úmluvou o ochraně literárních a uměleckých děl; dílo je chápáno jako projev osobnosti autora, a proto jsou autorovi dána práva, která mají chránit jeho kreativní činnost. § 1 odst. 1, kde je „dílo“ v českém autorském zákoně definováno, obsahuje demonstrační výčet různých výtvorů, které jsou chápány jako autorská díla. Dle odst. 2 uvedeného paragrafu se pak za dílo ve smyslu autorského zákona považuje i počítačový program, u kterého je upuštěno od požadavku jedinečnosti, je pouze vyžadováno, aby šlo o autorův vlastní duševní výtvor. V praxi totiž nelze na požadavku originality trvat, neboť určité problémy lze efektivně řešit pouze omezeným množstvím jedinečných řešení. V odst. 2 je pak dále formulována i speciální ochrana databází.

2.6.7 DRM

V současné době je masově rozšířena výpočetní technika, která dokáže během krátké doby vytvořit dokonalou kopii původního souboru, a připojení k internetu, prostřednictvím kterého mohou uživatelé celého světa sdílet informace. Tato situace ovšem rozhodně nenapomáhá držitelům autorských práv, neboť v takovém prostředí nejsou schopni zabránit šíření děl, k nimž práva drží. Proto byly vytvořeny určité technologické prostředky, které mají bránit jednoduchému kopírování autorsky chráněných souborů. Tyto prostředky, které bývají označovány jako *digital rights management* (DRM), však často přinášejí spoustu nevýhod i pro legitimní uživatele: nelze např. vytvořit záložní kopii pro případ poškození původního média, není možné převést soubor do jiného formátu, aby k němu mohli mít přístup hendikepovaní, někdy také není možné přenést soubor do jiného zařízení apod. Přes to všechno ovšem neodrazují skutečné porušitele, kteří si téměř s každou podobnou ochranou dokážou poradit a překonat ji, takže k nelegálnímu sdílení chráněných dat dochází i nadále.

Z toho důvodu držitelé práv celosvětově prosadili další legislativu, která tentokrát zakazuje obcházání „technických prostředků, jež používají autoři v souvislosti s výkonem svých práv podle této Smlouvy nebo podle Bernské úmluvy a která omezují nakládání s jejich díly, k němuž příslušní autoři nedali svolení nebo které není dovoleno zákonem“³⁰. Tato praxe je ovšem dle autorky tohoto článku nešťastná, neboť nejenže nezabrání dalšímu porušování autorského práva (pokud někdo porušuje jeden zákon, pravděpodobně jej neodradí, když tím poruší zároveň i zákon jiný), ale odsuzuje do illegality i jinak legitimní uživatele, kteří prostředky obcházející DRM používali v souladu s autorským právem.³¹

30 Článek 11 Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (publikována jako sdělení č. 33/2002 Sb. m. s.)

31 V praxi vlastně DRM působí tak, že uživateli znemožní využít výhody elektronizace daného díla (jednoduchá přenositelnost na jiná zařízení, možnost jednoduše si vytvořit pro své potřeby kopii, možnost sdílení na velkou vzdálenost...), čímž je vlastně přibližuje způsobu, jakým bylo dané dílo sdělováno dříve (tiskné dokumenty, analogové zvukové nosiče, obrazy, papírové fotografie...). Na workshopu *Theory of Cyber Law* v rámci konference *Cyberspace 2011* byl dokonce zmíněn názor, že nejlepší DRM je papírová kniha – použití DRM tak svým omezením výhod současného technického rozvoje vrací tuto oblast zpět v čase...

2.7 Používané pojmy z oblasti licencování softwaru

2.7.1 Proprietární software

Proprietární software je běžný typ SW, kde si autor nebo případně osoba, která vykonává autorské právo, ponechává pro sebe veškerá práva k dílu a licencí uděluje pouze práva nezbytná k užívání díla. V drtivé většině případů je tato licence úplatná. Typickými příklady proprietárního softwaru jsou operační systémy MS Windows nebo Mac OS, kancelářský balík MS Office nebo grafický editor Adobe Photoshop.

2.7.2 Bezúplatně licencovaný proprietární software (či jeho části)

Pro rychlejší rozšíření či prezentaci proprietárního softwaru potenciálním uživatelům bývá i proprietární software za určitých podmínek licencován zdarma. Jedním z těchto případů je tzv. *shareware*, kde je omezena doba užívání či počet spuštění programu a po vypršení má uživatel možnost plnou licenci k softwaru si zakoupit. Obdobně funguje i tzv. *demoware*, kde jsou k dispozici pouze určité funkce programu či několik počátečních úrovní hry a plná verze je opět licencována za úplatu. Jiné druhy softwaru, tzv. *shareware*, sice poskytují zdarma plnou verzi na neomezenou dobu, ovšem často se zobrazují různá vyskakovací okna (*nagging*), která vyzývají uživatele, aby si zakoupil licenci produktu bez vyskakovacích oken. Zajímavostí je tzv. *postshareware*, kde autor udělí plnou licenci softwaru každému, kdo mu pošle pohlednici. V poslední době jsem se setkala s moderní verzí tohoto konceptu, kdy autor uděluje licenci na základě e-mailu s fotografií místa, kde uživatel žije³².

Asi nejdůležitějším pojmem z této oblasti je ovšem *freeware* – SW, který je poskytován bezúplatně, v plné verzi a na neomezenou dobu, ovšem velmi často pouze pro nekomerční užití. Zajímavostí je např. licence, která opravňuje k bezúplatnému užívání každého, kdo během posledního roku neletěl více než 2x letadlem³³. I když je *freeware* tedy licencován některým uživatelům zdarma, stále jde o proprietární software, neboť uživatelé nejsou oprávněni jej měnit, studovat jeho funkcionalitu ve větší míře, než je zaručena zákonem, apod. V anglicky mluvících zemích dochází někdy k zaměňování termínů „*freeware*“ a „*free software*“, ovšem ve slově „*freeware*“ znamená ono „*free*“ cenu, nikoli svobodu, jak je uvedeno dále u *free software*.

2.7.3 Free software

Free software (česky „svobodný software“, ovšem běžně se používá originální název, proto se jej budu držet i v tomto článku) používá slovo „*free*“ ve významu „svobodný“ („*free*“ as in „*free speech*“, not as in „*free beer*“).

32 KLINZMANN, Martin. *LicenseCrawler* [počítačový program]. Klinzmann.org. Změněno 13. 2. 2012 [cit. 10. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.klinzmann.name/licensecrawler_download.htm>

33 *WordWeb Free Version Licensing* [online]. Wordweb.info. Změněno 2010 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://wordweb.info/free/licence5.html>>

Takovýto software musí splňovat pravidlo, že zachovává uživatelům 4 základní svobody:

- *svoboda spustit program za jakýmkoli účelem*
- *svoboda studovat, jak program pracuje, a měnit jej tak, aby dělal, co si přejete (předpokladem je přístup ke zdrojovému kódu)*
- *svoboda dále šířit kopie a pomoci tak někomu jinému*
- *svoboda šířit vámi změněný program a tím dát celé komunitě šanci využít vaše změny (předpokladem je opět přístup ke zdrojovému kódu).³⁴*

Free software vzniká ve velké komunitě kolem *Free Software Foundation* (FSF), což je nezisková organizace založená Richardem Stallmanem v r. 1985 za účelem propagace a rozšiřování svobody uživatelů počítačů a obrany jejich práv.

Základní filozofii FSF je, že veškerý SW by měl být vyvíjen jako free software, aby zaručoval všem uživatelům co největší svobodu. Vývojáři by měli vytvářet software, který sami potřebují, a při té příležitosti ho poskytnout k dispozici i ostatním. K tomu se jeví jako nejlepší způsob tlačit na ostatní tvůrce, aby příp. odvozená díla šířili rovněž pod licencemi, které uživatelům svobody zajišťují. Svoboda uživatelů je tak vykoupena omezením svobody vývojářů rozhodnout se, jak se svým dílem odvozeným od jiného naloží. Je ale pravdou, že většina běžných programátorů se filozofickými dopady až tak nezabývá a nic jiného by je k vytváření svobodného SW nepřimělo. FSF poskytuje zázemí pro vývoj operačního systému GNU³⁵, se kterým začal Richard Stallman již v r. 1983.³⁶ Právě za účelem jeho ochrany poprvé vznikla licence GNU GPL, již se budu dále věnovat ve třetí kapitole.

2.7.4 Open source software

Open source software (česky „software s otevřeným zdrojovým kódem“ nebo krátce „otevřený software“, zkráceně OSS) je další druh neproprietárního softwaru. Ačkoli význam názvu je zřejmý, nestačí pouze zveřejnění zdrojového kódu, ale musí být splněny všechny následující předpoklady:

- Volné další šíření

³⁴ Volný překlad pravidel dostupných na webu (*What is free software?*

The Free Software Definition [online]. GNU Operating System. Změněno 26. 2. 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z:

<<http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html>>:

„*The freedom to run the program, for any purpose (freedom 0).*

The freedom to study how the program works, and change it so it does your computing as you wish (freedom 1). Access to the source code is a precondition for this.

The freedom to redistribute copies so you can help your neighbor (freedom 2).

The freedom to distribute copies of your modified versions to others (freedom 3). By doing this you can give the whole community a chance to benefit from your changes.

Access to the source code is a precondition for this.“

³⁵ GNU je rekurzivní zkratka, jejíž významem je „GNU’s Not Unix“ (tedy *GNU není Unix*) – jde částečně o odkaz na základní myšlenku Unixu, na kterých GNU staví, zároveň ale zdůrazňuje, že jde o něco jiného.

³⁶ *About the GNU Operating System* [online]. GNU Operating System. Změněno 20. 9. 2011 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/gnu/about-gnu.html>>

- Dostupnost zdrojového kódu (v nejlepším případě šíření přímo spolu se spustitelnou verzí programu)
- Možnost vytvářet odvozená díla a distribuovat je pod stejnou licenci
- Možná omezení z důvodu integrity autorova kódu (např. nutnost jiného názvu odvozeného díla)
- Zákaz diskriminace osob nebo skupin
- Zákaz diskriminace účelu použití
- Licence se má vztahovat i na všechny další uživatele
- Licence nesmí být vázaná na produkt, v rámci něhož je program získán (tentýž program má být licencován všem uživatelům stejně, bez ohledu na to, jak jej získali)
- Licence nesmí zakazovat použití nebo distribuci jiného softwaru (např. tím, že by na stejném médiu mohl být distribuován pouze další open source software)
- Technologická neutralita³⁷

Výše uvedenou definici vytvořila a spravuje *Open Source Initiative*, což je nezisková organizace, která se zabývá hlavně zjišťováním a potvrzováním, že daná licence je opravdu open source. K tomu vlastní ochrannou známku *OSI certified*, jejíž použití umožňuje takto prověřeným projektům. Zároveň vede seznam licencí, které definici open source splňují.

OSI se původně oddělila z FSF. Její zakladatelé se snažili přiblížit free software komerčním subjektům, aby do této oblasti dostali kapitál. Setkávali se ovšem s nepochopením, protože pro většinu společnosti bylo slovo „free“ chápáno jako „nedá se na tom vydělat“. Proto byl vytvořen termín *open source software*, tato komunita se začala méně zabývat filozofií a více marketingem.

2.7.5 Free and open source software

Mezi FSF a OSI panuje jistá rivalita. Z části je to jejich konkurenčním vztahem, zčásti nepochybně i odlišným náhledem na samotnou filozofii tvorby neproprietárního softwaru. FSF mnohem více propaguje svobodu uživatele a význam slova „free“ v názvu a snaží se o „eticky správný“ přístup k vývoji, distribuci a užívání softwaru. Oproti tomu OSI se specializuje spíše na ekonomickou prospěšnost otevřených zdrojových kódů a spolupráce na projektech, kterou mohou využít i komerční společnosti.

V praxi ovšem není moc rozdílů mezi free softwarem a open source softwarem, platí, že se tyto množiny téměř překrývají. Proto se někdy pro označení celé této skupiny programů používá termín free and open source software (FOSS), který budu dále používat i v tomto článku.

2.7.6 Public domain

Termín „*public domain*“ nemá v češtině přesný překlad, dalo by se ale říct, že jde o oblast, kam spadají volná díla. Jelikož ale doba trvání autorskoprávní ochrany je ve

³⁷ *The Open Source Definition (Annotated)* [online]. Version 1.9. Open Source Initiative. [cit. 9. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.opensource.org/osd.html>>

většině zemí v řádu desítek let od smrti autora, pro oblast softwaru je až nesmyslně dlouhá, vezmeme-li v úvahu, že programy se používají maximálně několik let, než přijde kompletně nová verze.³⁸ I někteří autoři softwaru se rozhodují „věnovat“ takto již za svého života dílo veřejnosti k jakémukoli užití bez nároku na svá autorská práva. Dříve to šlo např. v USA, ale v r. 1988 i tam začala platit Bernská úmluva, dle níž by úplné vzdání se autorských práv nemělo být možné. Toto pravidlo je pak přejato i do našeho autorského zákona, podle kterého se autor svých osobnostních práv přímo nemůže vzdát (§ 11 odst. 4 AutZ), obdobná prohlášení jsou tedy (nejen) dle našeho práva neplatná.

V této souvislosti je zajímavé srovnání autorského práva např. s právem vlastnickým. Vlastnického práva se totiž na rozdíl od autorského můžeme kdykoli vzdát (zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen OZ) explicitně sice dereklici neupravuje, ovšem sám s ní počítá³⁹, stejně tak jako právní teorie). Účelem tohoto rozdílu je ochrana autora před tím, aby byl vydavatelem (tedy ekonomicky silnější stranou vzájemného vztahu) nucen vzdát se veškerých svých práv k dílu. Na důležitosti takovéto ochrany umělců (např. spisovatelů, muzikantů apod.) se pravděpodobně nic nezměnilo ani v dnešní době, ovšem pro účely ochrany práv k softwaru je i tahle skutečnost (obdobně jako délka ochrany po smrti autora) spíše nepraktická. Když ještě vezmeme v úvahu fakt, že vývoj softwaru není uměním, ale spíše hledáním praktických řešení reálných problémů,⁴⁰ nabízí se otázka, zda je ochrana pomocí autorského práva (navíc právě taková, jako je ochrana literárních děl) správným způsobem, jak k právní ochraně softwaru přistupovat. Dle komentáře k AutZ byla v 70. letech 20. stol. připravována v rámci WIPO ochrana počítačových programů *sui generis*, ovšem nakonec byla prosazena ochrana pomocí práva autorského. V poslední době se začínají opět objevovat snahy o průmyslověprávní ochranu softwaru, ovšem za zachování stávající ochrany autorskoprávní.⁴¹

Řešení uvedené otázky není předmětem tohoto článku, ovšem nezbyvá než podotknout, že současnou legislativou je autorovo právo (ve smyslu přirozenoprávním, nikoli „autorské právo“ dle AutZ) k dílu ve skutečnosti vlastně omezováno tím, že se svých zákonných práv nemůže ze své vůle svobodně vzdát.⁴²

38 Navíc, software je silně vázán na hardware – vzhledem k technologickému pokroku pak pravděpodobně po vypršení ochrany nebude již (mimo muzea) daný software na čem spustit.

39 Např. § 135 odst. 4 OZ

40 Pro účely jeho ochrany bylo navíc třeba přijmout výjimku, neboť velmi často nesplňuje obecné požadavky AutZ na dílo

41 KRÍŽ, Jan, HOLCOVÁ, Irena, KORDAČ, Jiří, KRĚSTANOVÁ, Veronika. *Autorský zákon a předpisy související, komentář*. 2. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2005. s. 51.

42 Takováto ochrana proti samotné vůli autora je velmi podobná přístupu, který zvolil Evropský soud pro lidská práva ve věci D. H. proti České republice, kde mimo jiné prohlásil, že rodiče nebyli dostatečně kompetentní k rozhodování o svých dětech. (rozsudek ze dne 13. 11. 2007 ve věci stížnosti 57325/00 D. H. a ostatní proti České republice)

2.8 Copyleft

Copyleft je nástroj, jakým licence FOSS (ale i další obdobné licence např. z oblasti výtvarného umění či literatury) zajišťují, aby i odvozená díla poskytovala uživatelům stejná práva, jako dílo původní. Copyleft je založen na autorském právu (*copyright*), neboť právě to dává autorovi právo rozhodnout o tom, jak má být jeho dílo využíváno. Autor pomocí něj tedy zakáže distribuci modifikovaných verzí svého díla, pokud nebude splněna určitá podmínka, konkrétně licencování pod stejnou (či obdobnou) licenci. Licencím, které obsahují copyleft, se někdy říká virální licence, neboť daný software „nakazí“ a veškerá odvozená díla musí být poté takto licencována.

Existují různé úrovně copyleftu: silný copyleft vyžaduje licencování veškerých odvozených děl tou samou či ekvivalentní licenci, slabý copyleft se používá pro některé knihovny, aby mohly být dynamicky odkazovány ze všech možných programů. Dále ještě existují takzvané permisivní licence, které obsahují velmi málo omezení adresáta – typicky vyžadují pouze určitou poznámku o autorském právu, značení změn a vyloučení odpovědnosti. Od takto licencovaného softwaru pak může být odvozen i software proprietární.

Hlavním využitím copyleftu je tedy znemožnění zahrnutí daného zdrojového kódu např. do proprietárního produktu. Může ovšem způsobovat i problémy ve spolupráci komunity kolem FOSS, protože formulace copyleftu v jednotlivých licencích se značně liší (a to nejen silou copyleftu, ale i jeho přesnou definicí). Může se pak stát, že různé licencované části nelze spojit do většího celku, neboť výběrem jedné z licencí (či příp. nějaké třetí) by byla druhá licence porušena. V této souvislosti hovoříme o takzvané kompatibilitě licencí.

Dlouhou dobu nebylo jasné, jestli je vůbec copyleft jako takový platný a vymahatelný, zvláště v rámci Evropské unie. Andrés Gaudamuz ve svém článku *Viral contracts or unenforceable documents? Contractual validity of copyleft licenses* k této problematice uvádí, že v případě, kdy jde o spotřebitelskou smlouvu (což se dle textu směrnice může stát velmi často, někdy dokonce lze mluvit o spotřebitelské smlouvě i tehdy, když je spotřebitelem právnická osoba), musíme se zabývat tím, jestli je daná podmínka opravdu nepřiměřená a hlavně tím, jestli byl poskytovatel v dobré víře. Autor zde dochází k závěru, že ustanovení o copyleftu nepřiměřeně nezvyšuje poskytovatele, neboť „je jasné napsáno, neobsahuje žádné skryté nástrahy a poskytovatel se nesnaží využít slabou pozici spotřebitele, protože ten má vždy možnost software nepoužívat, pokud si tak přeje, a dokonce si může najít obdobný software, který nepoužívá licenci s copylefitem“⁴³. Co se týká platnosti copyleftu ve vztahu k podnikateli (který software dále distribuuje nebo mění v rámci své podnikatelské činnosti), neměl by být s tímto ustanovením žádný větší problém, zvláště s přihlédnutím k výsledkům soudních sporů v posledních letech proběhlých v Německu⁴⁴.

43 GAUDAMUZ, Andrés. *Viral contracts or unenforceable documents? Contractual validity of copyleft licenses*. *E.I.P.R.* Roč. 2004, č. 8, s. 331 - 339. Dostupné z: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=569101>

44 Některé zmíněny v páté kapitole tohoto článku.

2.9 Copyleft

Copyleft je slovo, které má symbolizovat osvobození ode všech restrikcí přinášejících jak autorským právem, tak copyleftem. Iniciativa Copyleft analyzuje jednotlivé texty licencí a ověřuje, jestli splňují její požadavky:

- svobodné použití
- svobodné šíření
- svobodné změny a odvozená díla
- svobodné kombinování díla s jinými
- všeobecné použití.⁴⁵

Filozofií tohoto hnutí je požadavek, aby byla zaručena práva dělat s dílem „úplně cokoli“ nejenom uživatelům, ale i vývojářům, kteří na jeho základě dále něco vytvářejí. Podobně jako copyleft se i princip copyleft uplatňuje především u SW, není ale vyloučeno (spíše je doporučováno⁴⁶) jeho použití na jakákoli jiná autorská díla.

3 Příklady často používaných licencí

3.1 GNU General public license

Licence GNU GPL (*General Public License*) jsou vytvořené Free Software Foundation a jsou bezkonkurenčně nejpoužívanějšími licencemi FOSS. V současné době je většina FOSS ještě stále licencována pod GNU GPL v. 2⁴⁷, i když ji pomalu začíná nahrazovat novější verze. Pro obě (a vlastně i ostatní licence vytvořené FSF) platí, že chápou licenci jako udělení práv, nikoli jako smlouvu. Právnick FSF, Eben Moglen, vysvětluje, že *licence byla původně jednostranným povolením k použití majetku někoho jiného, zatímco smlouva je výměnou závazků, kde každá strana něco slíbí druhé*.⁴⁸ Licence je tedy FSF považována za *jednostranný právní úkon, který není založen na tom, že by druhá strana slíbila chovat se v jejích mezích, ale na tom, že bez licence by dané právo neměla vůbec a musí se tedy držet v jejích mezích*.⁴⁹ Pamela Jones přirovnává licenci k rybářskému povolení – jeho držitel je oprávněn lovit ryby za určitých podmínek, jejichž porušení vede ke ztrátě onoho oprávnění (a případně i dalším právním následkům).⁵⁰

45 *The Copyleft Standard Definition* [online]. Copyfree.org. [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://copyfree.org/standard/>>

46 *Copyleft: Unfetter your ideas.: What is Copyleft?* [online]. Copyfree.org. [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://copyfree.org/>>

47 *Advanced search* [vyhledávač]. Geeknet, Inc. Sourceforge.net. Změněno 2012 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://sourceforge.net/directory/?q=>>

48 JONES, Pamela. *The GPL is a License, Not a Contract, Which is Why the Sky Isn't Falling* [online]. Groklaw.net. Změněno 14. 12. 2003 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.groklaw.net/articlebasic.php?story=20031214210634851>> – citované pasáže od pana Moglena pocházejí z osobní komunikace, nelze tedy odkázat na primární zdroj.

49 MOGLEN, Eben. *Free Software Matters: Enforcing the GPL, I* [online]. Columbia.edu. Změněno 12. 8. 2001 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://moglen.law.columbia.edu/publications/lu-12.html>>

50 JONES, Pamela. *The GPL is a License, Not a Contract, Which is Why the Sky Isn't Falling* [online]. Groklaw.net. Změněno 14. 12. 2003 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.groklaw.net/articlebasic.php?story=20031214210634851>>

Pokud bychom tedy považovali licenci za jednostranný právní úkon, jejím porušením nedojde k porušení žádné smlouvy, ale k porušení autorského práva. *V případě sporu by pak držitel práv stačilo to, že porušitel dále distribuuje dílo nad rámec jeho souhlasu. Porušitel by pak buďto musel uznat, že nemá povolení k dalšímu šíření díla, nebo tvrdit, že povolení má, a prokázat, že splňuje jeho podmínky*.⁵¹ I v případě, kdy je licence chápána jako jednostranný právní úkon bez možnosti obrany proti porušení smlouvy, je tedy možné domáhat se nápravy v případě jejího porušení. Chápání GPL (a licence obecně) jako jednostranného úkonu je např. v USA převládající teorií, ovšem nikoli jedinou. Zvláště v souvislosti s proprietárním SW se objevují názory, že licence na SW by měly být chápány jako smlouvy, neboť nejenže obsahují nějaké ujednání o ceně⁵², ale často i jiné závazky uživatele nad rámec tradičních podmínek licence. Eben Moglen uvádí, že *licence začaly být jako smlouvy chápány až ve 20. století, kdy do nich převážně tvůrci proprietárního softwaru začali přidávat ustanovení zavazující uživatele, se kterými musel souhlasit, takovéto licence jsou tedy spíše kontrakty. GNU GPL je oproti tomu klasickou jednostrannou licencí*.⁵³

V USA je sice výše uvedený závěr použitelný, v oblasti kontinentálního práva ovšem narážíme na jeden zásadní problém: práva k SW zde bývají udělována na základě smlouvy, která může být někdy i definována zákonem⁵⁴. Aby tedy mohla být GPL platná, musí ji být možné v těchto právních rádech považovat za smlouvu. To zohlednila i sama FSF při přípravě její 3. verze, kde v prvním konceptu byl článek 9 nazván „*Not a Contract*“⁵⁵ („*Nejde o smlouvu*“), ve výsledné verzi byl tento název nahrazen termínem „*Acceptance Not Required for Having Copies*“⁵⁶ („*Souhlas není potřebný pro držení kopií*“). Tento přístup je taktéž dobře použitelný v případě porušení licence – jednoduše ho lze považovat za porušení smlouvy. Mohou zde ale vznikat situace, kdy by došlo k extrémní nespravedlnosti vůči porušitelům licence, např. v případě, že by do rozsáhlého proprietárního softwaru bylo chybou jednotlivce zahrnuto malé množství kódu licencovaného GPL. Pokud by šlo o smlouvu, v takovém případě by byla jediná možnost, jak chybu napravit: zveřejnit zdrojový kód celého díla a distribuovat je pod licenci GPL. Takovýto drastický způsob ovšem ani sama FSF nepředpokládá a nepožaduje. Další nepříjemnosti mohou nastat např. v tom, že díky spolupráci na projektech licencovaných GPL bývá

51 KUMAR, Sapna. *Enforcing the Gnu Gpl. Journal of Law, Technology & Policy*. Roč. 2006, s. 1 - 36. Dostupné z: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=936403##>

52 Tamtéž.

53 JONES, Pamela. *The GPL is a License, Not a Contract, Which is Why the Sky Isn't Falling* [online]. Groklaw.net. Změněno 14. 12. 2003 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.groklaw.net/articlebasic.php?story=20031214210634851>>

54 Oddíl 1 dílu 6 AutZ

55 FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU GENERAL PUBLIC LICENSE: Discussion Draft 1 of Version 3* [online]. Tim Bray. Změněno 16. 1. 2006 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.tbray.org/gpl/gpl3-draft.html>>

56 FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU General Public License: Version 3* [online]. GNU Operating System. Změněno 29. 7. 2007 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.html>>

často na jedné straně licence větší množství různých subjektů, které spadají pod různé jurisdikce. Nelze rovněž ani jednoduše vyčíslit škodu, která vznikla nedodržením GPL.⁵⁷

Ani to, že lze licenci chápat i jako smlouvu, jí ovšem nezajišťuje platnost ve všech právních rádech – např. slovenské právo nejenže neobsahuje explicitní ustanovení, které by umožňovalo nabídku licenční smlouvy učinit vůči neurčitému okruhu osob a souhlas vyjádřit provedením určitého úkonu (§ 46 odst. 5 a 6 českého AutZ), ale dokonce vyžaduje pro licenční smlouvu písemnou formu (§ 40 odst. 2 slovenského autorského zákona⁵⁸), takže GPL (ani většina dalších softwarových licencí) dle slovenského práva nejsou platné a vymahatelné licenční smlouvy. I přes kritiku příslušných organizací, jako např. *Free Software Foundation Europe* (FSFE)⁵⁹ ale situace zůstává i nadále beze změny.

3.1.1 Verze 2

GNU GPL v. 2 tvoří 12 ustanovení, která obsahují podmínky, za jakých je možné licencované dílo kopírovat, distribuovat a měnit. Tato licence uděluje právo distribuovat dílo ve formě zdrojového kódu pod jedinou podmínkou, že spolu s ním bude distribuováno sdělení o autorském právu a vyloučení záruky. Dále je možné distribuovat pozměněný zdrojový kód s tím, že u všech změn musí být vyznačen jejich autor a datum, výsledné dílo musí být licencováno všem třetím stranám zdarma pod touto licencí a pokud je výsledný program interaktivní, musí se po spuštění zobrazit příslušné sdělení o autorském právu a vyloučení odpovědnosti. Dále je možné distribuovat i dílo (ať už původní nebo změněné) ve spustitelné formě, pokud jsou splněny následující předpoklady: je připojen kompletní odpovídající strojově čitelný zdrojový kód, příp. je možné připojit pouze písemnou nabídku jeho poskytnutí nebo na takovou písemnou nabídku odkazovat.

Veškeré další způsoby kopírování, změn, distribuce nebo podlicencování jsou zakázány a automaticky ruší práva poskytovaná touto licencí. Nikdo nemá povinnost licenci přijmout, ovšem distribuce a měnění programu jsou zakázány autorským právem a bez přijetí licence tedy tyto činnosti nejsou možné. Proto jsou právě tyto úkony (distribuce nebo změny) považovány za konkludentní souhlas s podmínkami této licence. V případě distribuce původního díla získává adresát automaticky tuto licenci od původního autora. V případě, že by došlo k nějakému konfliktu povinností vyplývajících z této licence a ze smlouvy, rozhodnutí či jiného právního důvodu, nikdo není oprávněn porušit povinnosti vyplývající mu z této licence, ale zároveň jej licence nijak neopravňuje porušit jiné závazky. V této situaci je tedy znemožněno využít práv udělených licencí. Pokud je distribuce licencovaného díla v některých zemích omezena

patenty nebo autorským právem, původní poskytovatel licence může působnost této licence explicitně geograficky omezit. V případě, že by někdo chtěl programy nebo části programů licencované GPL v. 2 použít ve svobodném projektu, který je jinak licencovaný, musí se domluvit přímo s autorem daného programu a požádat ho o povolení.

Na závěr jsou dvě (jak je i v proprietárních softwarových licencích obvyklé, i když to nemusí být dle některých právních řádů platné smluvní ujednání) majuskulemi napsaná ustanovení o tom, že neexistuje žádná záruka nad rámec toho, co vyžadují právní předpisy. Autor nebo distributor poskytují program zdarma, tak, jak je, bez jakékoli záruky. Riziko kvality a výkonnosti programu leží na uživateli, v případě vad nese uživatel náklady veškeré nutné údržby, oprav nebo úprav. Držitel autorského práva či distributor nebude rovněž odpovědný za žádnou škodu vyplývající z použití programu nebo nemožnosti jeho použití či neschopnosti programu spolupracovat s jinými programy, a to i když by byli upozorněni na možnost takových škod.⁶⁰

3.1.2 Verze 3

Nová verze GNU GPL z roku 2007 je postavená na předchozí, ovšem již v samotném přístupu a způsobu psaní byly uplatněny některé změny. Předchozí verze totiž používala některé termíny bez jejich předchozí definice, což způsobilo, že se mohl lišit výklad v závislosti na významu, který danému slovu přiřklaly konkrétní právní systémy. Proto je hned v úvodu několik definic, které se snaží co nejpřesněji definovat význam daných pojmů. To zlepšilo čitelnost samotných pravidel, i když se (nejen tímto) text o poznání prodloužil. K dalším změnám patří ustanovení eliminující předpisy o zákazu obcházení DRM v oblasti Free software: prosté sdělení, že jakýkoli Free software, který implementuje DRM, nemůže být považován za „efektivní technologický způsob ochrany“ ve smyslu předpisů, které obcházení DRM zakazují. Takovýto software tedy půjde i nadále legálně „obcházet“. Dále je obsaženo ustanovení proti tzv. *tivoizaci*⁶¹ – jde o praxi některých výrobců, které do určitého svého zařízení nainstalují Free software, ale znemožní jeho změnu uživateli, který si dané zařízení koupí. V licenci je tedy stanoveno, že distributor musí poskytnout veškerá data nutná k tomu, aby uživatel sám mohl software změnit.

Další změna je reakcí na patentové spory, které se zejména v USA objevily. Licence v současnosti nutí držitele patentu, aby zároveň s licencí udělil třetím stranám i bezplatné právo k využití příslušných patentů, jejichž je držitelem. K upřesnění a zjednodušení došlo

60 GNU GENERAL PUBLIC LICENSE: Version 2, June 1991 [online]. GNU Operating System. Změněno 28. 6. 2007 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/old-licenses/gpl-2.0.html>>

61 Tento termín pochází ze jména společnosti TiVo, která produkuje videokordéry, jež jsou vybaveny linuxovým jádrem a některými dalšími programy licencovanými GNU GPL v. 2, ale hardware na nich dovolí spustit pouze software digitálně podepsaný touto společností. (SULLIVAN, John. *GPLv3 Update #2* [online]. Info-gplv3 mailing list. Změněno 8. 2. 2006 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://gplv3.fsf.org/pipermail/info-gplv3/2006-February/000001.html>>

57 SZATTLER, Eduard. GPL Viral License or Viral Contract. *Masaryk University Journal of Law & Technology*. Roč. 2007, s. 67 - 79.

58 „Licenčná zmluva musí mať písomnú formu, inak je neplatná.“ (SlovAutZ)

59 FSFE calls for an amendment of Slovak Copyright Act [online]. FSFE. org. Změněno 10. 1. 2012 [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <<https://fsfe.org/news/2012/news-20120110-01.en.html>>

také v oblasti kompatibility licencí. Je přímo obsaženo ustanovení o kompatibilitě s *Affero GPL*, která se používá v prostředí webových aplikací. Dále je pak umožněno v projektech licencovaných GPL využívat kód licencovaný některými dalšími licencemi, kde kompatibilitě bránila ustanovení v praxi neúčinná či nepodstatná.⁶² Uvedením výjimky systémových knihoven je zajištěno, že každý distributor nemusí znovu zveřejňovat zdrojový kód široce rozšířených knihoven obsažených v obvyklých balících informačních systémů nebo kompilátorů použitého jazyka.

Nově licence obsahuje možnost, jak při porušení opět práva nabýt: stane se to automaticky, jakmile daná osoba přestane licenci porušovat, ovšem pokud držitel autorského práva do 60 dnů takového člověka kontaktuje, práva se obnovují jen tehdy, pokud šlo o první takovýto prohřešek a bude napraven do 30 dní. Jinak záleží na konkrétní dohodě daného držitele a porušeitele. Všechny tyto změny (dle vyjádření FSF) měly ten efekt, že „*byl posílen copyleft, svoboda uživatelů je lépe chráněna, ale zároveň je umožněna lepší spolupráce v rámci komunity*“.⁶³

3.2 GNU Lesser general public license

GNU LGPL (*Lesser General Public License*) je (jak už název napovídá) „nižší“ verze GPL. Spočívá to ve skutečnosti, že LGPL neposkytuje tak silný copyleft, jako GPL. Díla licencovaná LGPL lze za určitých podmínek užít v jakýchkoli jiných kombinovaných dílech, ať už jsou tato odvozená díla licencována jinou FOSS licencí nebo dokonce proprietární. To je možné, pokud se dané původní dílo (velmi často knihovna – původní verze této licence se dokonce jmenovala „*Library General Public License*“) nestane přímo součástí odvozeného programu, ale ten na ně pouze dynamicky odkazuje. LGPL obsahuje relativně podrobná pravidla, jak přesně postupovat, čímž se snaží zaručit co nejvíce svobod uživatelů výsledného programu.⁶⁴ Licencování LGPL napomáhá rovněž některým větším projektům, které by mohly být ohroženy nekompatibilitou licencí jednotlivých součástí.

3.2.1 Rozdíl mezi verzemi LGPL 2.1 a 3

Mezi těmito dvěma verzemi není žádný zásadní rozdíl v obsahu, ale každá je psaná jinou formou. Zatímco verze 2.1 byla vytvořena jako úplně samostatná licence⁶⁵, verze 3 je přímo založena na GPL v. 3⁶⁶, jejím textem

62 SMITH, Brett. *A Quick Guide to GPLv3* [online]. GNU Operating System. Změněno 24. 1. 2012 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/quick-guide-gplv3.html>>

63 „And taken as a whole, all these upgrades represent something more: we made a better copyleft. It does more to protect users' freedom, but it also enables more cooperation in the free software community.“, tamtéž

64 FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU Lesser General Public License: Version 3, 29 June 2007* [online]. GNU Operating System. Změněno 11. 3. 2012 [cit. 21. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/lgpl.html>>

65 FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU Lesser General Public License: version 2.1* [online]. GNU Operating System. Změněno 30. 1. 2012 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/old-licenses/lgpl-2.1.html>>

66 „This version of the GNU Lesser General Public License incorporates the terms

jsou pak vlastně jen výjimky vůči GPL v. 3. To plně odpovídá současnému trendu v rámci komunity kolem FSF, která se snaží o co nejširší využití copyleftu a nahrazování LGPL samotnou GPL. Tato strategie zajišťuje, že některé knihovny není možné použít v proprietárních dílech, což dává komunitě FOSS výhodu proti tvůrcům proprietárních programů, kteří si musejí dané knihovny dopsat sami.⁶⁷ Má to ale taktéž některé nevýhody – nemusí dojít k tak širokému rozšíření a používání dané knihovny (což zajišťuje snadnější testování a hledání chyb, ale i možnosti dalšího vývoje) a hlavně to ztěžuje spolupráci i v rámci samotné FOSS komunity.

3.3 BSD licence a MIT licence

Jde o rodinu velmi permisivních licencí založených na licenci vytvořené pro operační systém BSD (*Berkeley Software Distribution*) na univerzitě v Berkeley v 80. letech. I v současnosti patří k nejpoužívanějším permisivním licencím.⁶⁸ V praxi se používají různé verze licence, které se vzájemně mohou lišit, vždy ale obsahují 2 základní podmínky dalšího šíření či distribuce zmíněného díla:

- opětovná distribuce zdrojového kódu musí obsahovat sdělení o autorském právu, licenční podmínky a vyloučení záruky a odpovědnosti
- opětovná distribuce v binární⁶⁹ formě musí uvedené obsahovat v dokumentaci nebo jiných přiložených materiálech.

K výše uvedeným dvěma podmínkám jsou někdy přidány další, které se týkají spíše marketingu – jméno tvůrce tak nesmí být používáno k reklamě či vyzdvihování odvozených děl bez předchozího písemného souhlasu, naopak veškerá dokumentace k odvozeným dílům někdy musí nést poznámku, že dané dílo obsahuje software vyvinutý daným tvůrcem⁷⁰. Zřídka se pak objevují ještě další pravidla, např. nutnost použít pro odvozené dílo jiný název.

MIT (*Massachusetts Institute of Technology*) licence (někdy také „*X11 License*“ nebo „*MIT/X Consortium*

and conditions of version 3 of the GNU General Public License, supplemented by the additional permissions listed below.“ (FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU Lesser General Public License: Version 3, 29 June 2007* [online]. GNU Operating System. Změněno 11. 3. 2012 [cit. 21. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/lgpl.html>>

67 *Why you shouldn't use the Lesser GPL for your next library* [online]. GNU Operating System. Změněno 20. 9. 2011 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/why-not-lgpl.html>>

68 Na serveru SourceForge.net je pod touto licencí 14491 projektů, což jí zajišťuje 3. místo hned za GNU GPL v. 2 a GNU LGPL v. 2.1. (*Advanced search* [vyhledávač]. Geeknet, Inc. Sourceforge.net. Změněno 2012 [cit. 22. 3. 2012]. Dostupné z: <[>](http://sourceforge.net/directory/?q=)

69 spustitelné

70 Tento požadavek byl součástí původní BSD licence, ovšem vzhledem k nepraktičnosti neustálého růstu jmen příspěvatelů bylo Univerzitou v Berkeley od této praxe upuštěno, a to dokonce i zpětně vztahu k již takto licencovaným dílům, *BSD License Definition* [online]. The Linux Information Project. Změněno 22. 4. 2005 [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.linfo.org/bsd-license.html>>

*License*⁷¹) je permissivní licence velmi podobná BSD, jen podmínku dalšího šíření obsahuje pouze jedinou:

- Sdělení o autorském právu a vyloučení odpovědnosti musí být obsaženo ve veškerých kopiích zásadní části SW.⁷²

Téměř všechny BSD i MIT licence jsou certifikovány jako *copyfree*.⁷³ Všechny tyto licence rovněž obsahují vyloučení odpovědnosti, jejichž textem se budu ještě zabývat v 6. kapitole tohoto článku.

3.4 Apache licence

Apache licence byla vytvořena Apache Software Foundation, která stojí mimo jiné za vývojem jednoho z nejpopulárnějších webových serverů. Radí se stejně jako BSD nebo MIT licence k licencím permissivním⁷⁴, ovšem obsahuje některé požadavky, kvůli kterým nemohla být zařazena mezi *copyfree* licence⁷⁵. Její aktuální verze, 2.0, obsahuje definice základních pojmů; dále pak udělení trvalé, celosvětové, nevýhradní, bezplatné a neodvolatelné autorskoprávní a případně i patentové licence; podmínky další distribuce; ustanovení týkající se příspěvků dalších autorů a ochranných známek. Na závěr pak i tato licence zahrnuje vyloučení záruky a odpovědnosti za škodu s tím, že distributor může takovou záruku sám na svůj účet poskytnout, a to i za poplatek.

Toto ustanovení je ovšem jedním z důvodů, proč je Apache licence nekompatibilní s GNU GPL v. 2 – obsahuje totiž pravidlo, že poskytovatel záruky je povinen odškodnit každého přispěvatele (spoluautora díla), který by byl takovýmto poskytnutím záruky poškozen. Druhým důvodem nekompatibility této licence s GNU GPL v. 2 je článek o patentech, neboť ten ukončuje všechny udělené patentové licence uživatele v případě jeho patentového sporu s autorem či jiným uživatelem. Obě tato pravidla představovala restriktce nad rámec GPL v. 2, zároveň GPL v. 2 je licencí silně *copyleftovou* a Apache licencí permissivní, proto uvedené licence nejsou kompatibilní ani v jednom směru. Co se týká GPL v. 3, s tou je již Apache licence kompatibilní, neboť do GPL v. 3 bylo taktéž zařazeno pravidlo o ode-

bírání patentových licencí v případě sporu a čl. 7 GPL v. 3 umožňuje jinou formulaci vyloučení odpovědnosti.

3.5 Mozilla Public License

Mozilla Public License (MPL) je další z licencí FOSS, která se oproti většině ostatních vyznačuje tím, že se vztahuje k jednotlivým souborům se zdrojovým kódem, nikoli k programům či obecně dílům jako celkům. Každý jednotlivý soubor zdrojového kódu je tak chráněn zvlášť (musí v něm tedy být obsaženy příslušné informace o licenci). MPL je sice *copyleftová*, ovšem *copyleft* se taktéž vztahuje pouze k jednotlivým souborům, v praxi tedy stačí, když jsou pod MPL licencovány pouze soubory, které zahrnují nějaký kód, jenž byl původně pod MPL licencován. Může být tedy na základě nějakého SW licencovaného MPL vytvořen dokonce SW proprietární, pokud je dodrženo pravidlo, že veškeré soubory obsahující části licencované pod MPL jsou zveřejněny a distribuovány pod touto licencí.^{76,77}

MPL 1.1 byla vytvořena a spravována společností Netscape, poté byly tyto pravomoce přeneseny na Mozilla Foundation. Na počátku roku 2012 vyšla nová verze, MPL 2.0. V zásadě se snaží o to samé, co aktuální verze GPL: lepší čitelnost, přesnější výklad a rovněž kompatibilitu s ostatními licencemi. Zavádí třídu tzv. „sekundárních licencí“ – preferovaných licencí, se kterými je MPL 2.0 kompatibilní. Jsou to GNU GPL v. 2.0, GNU LGPL v. 2.1, GNU Affero GPL v. 3.0 a všechny jejich novější verze. V případě, že daný kód není z nějakého důvodu kompatibilní se sekundárními licencemi, musí to být explicitně uvedeno, aby byla zachována právní jistota adresátů licence. V praxi je pak možné odvozené dílo (v licenci používán termín „*Larger Work*“) licencovat některou ze sekundárních licencí, a to tehdy, pokud některá z jeho částí byla tou sekundární licencí chráněna a není to v rozporu s dalšími licenčními požadavky zbytku díla. Soubory obsahující kód chráněný MPL jsou i tak ale licencovány pod MPL, čímž vlastně i zde vzniká na určitých částech kódu duální licencování (podrobněji řešeno v dalších kapitolách), které má zajišťovat další kompatibilitu výsledného projektu.⁷⁸

I MPL má ve svém textu ustanovení vylučující záruku a odpovědnost. Vyloučení záruky je bezpodmínečné, doplněné upozorněním, že jenom tato licence

71 Tyto názvy jsou odvozeny ze skutečnosti, že hlavním použitím této licence je tzv. X Window System, který tvoří základ grafického rozhraní některých unixových operačních systémů, především různých distribucí linuxu:

TOM6. *Glossary* [online]. Ubuntu Help. Změněno 1. 12. 2011 [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <https://help.ubuntu.com/community/Glossary#X_Window_System> ;

The X Window System [online]. Fedora Documentation. [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <http://docs.fedoraproject.org/en-US/Fedora/12/html/Deployment_Guide/ch-x.html> ;

X Window System [online]. OpenSuse Wiki. Změněno 2011 [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <http://en.opensuse.org/X_Window_System>

72 *The MIT License (MIT)* [online]. Open Source Initiative. Změněno 2009 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.opensource.org/licenses/mit-license.php>>

73 *Copyfree Licenses* [online]. Copyfree.org. [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://copyfree.org/licenses/>>

74 *Apache License: Version 2.0, January 2004* [online]. The Apache Software Foundation. Změněno 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.apache.org/licenses/LICENSE-2.0.html>>

75 Konkrétně jde o čl. 4 odst. 2 a 4, které určují podmínky další distribuce: *Rejected Licenses* [online]. Copyfree.org. [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://copyfree.org/rejected/>>

76 *MPL 2.0 FAQ* [online]. Mozilla. Změněno 19. 3. 2012 [cit. 21. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.mozilla.org/MPL/2.0/FAQ.html>>

77 *About MPL 2.0: Revision Process and Changes FAQ* [online]. Mozilla. Změněno 1. 2. 2012 [cit. 21. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.mozilla.org/MPL/2.0/Revision-FAQ.html>>

78 „3.3. *Distribution of a Larger Work*

You may create and distribute a Larger Work under terms of Your choice, provided that You also comply with the requirements of this License for the Covered Software. If the Larger Work is a combination of Covered Software with a work governed by one or more Secondary Licenses, and the Covered Software is not Incompatible With Secondary Licenses, this License permits You to additionally distribute such Covered Software under the terms of such Secondary License(s), so that the recipient of the Larger Work may, at their option, further distribute the Covered Software under the terms of either this License or such Secondary License(s).” – Mozilla Public License: Version 2.0 [online]. Mozilla. [cit. 9. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.mozilla.org/MPL/2.0/>>

dává uživateli právo SW používat, takže pokud s vyloučením záruky dle licence nesouhlasí, nemá vůbec právo SW používat. Omezení odpovědnosti je formulováno o poznání umírněněji – nevztahuje se na odpovědnost za smrt nebo ublížení na zdraví, které by byly zapříčiněny nedbalostí v rozsahu, v jakém aplikované právo toto omezení odpovědnosti vylučuje.⁷⁹

3.6 Common Development and Distribution License

Common Development and Distribution License 1.0 (CDDL-1.0) je licence FOSS vytvořená pův. společností Sun Microsystems na základě MPL 1.1, již se textem velmi podobá. Taktéž používá licencování jednotlivých souborů zdrojového kódu, nikoli celých projektů.⁸⁰ V současnosti již není příliš častá (pravděpodobně především pro svou nekompatibilitu s GPL), ovšem některé projekty týkající se vývoje v programovacím jazyce Java (např. vývojové prostředí NetBeans) ji stále používají, i když nejčastěji jen jako jednu z licencí při duálním licencování či multilicencování.^{81,82}

3.7 European Union Public Licence

European Union Public Licence (EUPL, Veřejná licence Evropské unie) v. 1.1 byla vytvořena v rámci programu Interoperable Delivery of European eGovernment Services to public Administrations, Business and Citizens (IDABC) pro účely podpory celoevropských služeb elektronické veřejné správy. Evropské instituce nechtěly pro své programy jen tak vybrat některou z běžně používaných FOSS licencí, a tak byla pro účely použití v rámci Evropských společenství (nyní Evropské unie) vytvořena licence nová.⁸³ Její jednoznačnou výhodou oproti ostatním licencím FOSS, jejichž závazné znění bývá v drtivé většině případů pouze v anglickém jazyce, je ekvivalentní platnost všech jazykových verzí, tedy mimo jiné i české. Zde jsem ovšem narazila na docela vážný problém: česká jazyková verze neobsahuje (alespoň ke dni 25. 2. 2012) v čl. 5 odstavec o kompatibilitě licencí.⁸⁴ To by v praxi znamenalo, že odvozená díla musí být vždy licencována pod EUPL, což by prakticky znemožnilo kombinaci děl licencovaných EUPL a některými běžnými FOSS licencemi (např. GPL). Vzhledem k tomu, že ostatní jazykové verze (namátkově jsem zkontrolovala přibližně 10 dalších znění) ustanovení o kompatibilitě obsahují, pravděpodobně jde pouze

o administrativní chybu vzniklou při překladu licence (tomu nasvědčuje i přítomnost dodatku, který vysvětluje termín „slučitelné licence“).⁸⁵

Dalším znakem, který mohou instituce EU považovat za výhodu, je formulace pravidel spíše blízká evropskému právu (např. tím, že se podrobně zabývá příslušností soudu a rozhodným právem), odlišnost od typických FOSS licencí ale v rámci komunity vzbuzuje spíše nejistotu, neboť k praktickému použití zatím téměř nedochází⁸⁶. Další výhodou má být jasná deklarace pravidel ohledně kompatibility licencí. Jak už bylo ale zmíněno výše, samotná deklarace kompatibility nemusí ještě znamenat, že kompatibilita reálně existuje. Ustanovení o nezměnitelnosti podmínek v čl. 5 totiž obsahuje pravidlo, že nabyvatel licence při dalším šíření původního nebo změněného díla musí použít právě tuto licenci a že nový nabyvatel nesmí být na právech uvedených v čl. 2 nijak omezován. Předpokládáme-li, že platí i ustanovení o kompatibilitě, je s výše uvedeným pravidlem v rozporu, neboť prohlašuje, že dílo kombinované s jiným, které je šířeno pod jednou ze „slučitelných licencí“, může být nadále šířeno i pod touto „slučitelnou licencí“. Konkrétní rozpor může spočívat např. v tom, že EUPL umožňuje podlicencování, kdežto GNU GPL v. 2.0 (která má dle dodatku být kompatibilní), podlicencování přímo zakazuje⁸⁷, takže nabyvatel licence k výslednému dílu má práv méně, než mu zaručuje EUPL. V tomto případě lze pravděpodobně ustanovení o kompatibilitě považovat za speciální, neboť se zabývá pouze některými případy, kdy je splněna podmínka licencování některé části výsledného díla jednou z mála taxativně vymezených licencí. Ve skutečnosti se ale může velmi jednoduše stát, že díky tranzitivitě kompatibility se může dané dílo dostat i do režimu licence úplně jiné, např. GNU GPL v. 3.0.⁸⁸

Dalším problémem EUPL může být právě již zmíněné podlicencování, které je dle jejího textu nabyvatelům licence přímo povoleno. Je otázkou, z jakého důvodu je v EUPL umožněno, když FOSS licence běžně fungují i bez něj (ať už je přímo zakázáno jako v GNU GPL, nebo pouze nepovoleno jako v BSD – i v takovém případě ale dle našeho práva podlicencování možné není, neboť zákon vyžaduje, aby tak bylo sjednáno v licenční smlouvě⁸⁹). I v režimu EUPL získává nový uživatel pří-

79 Tamtéž.

80 *COMMON DEVELOPMENT AND DISTRIBUTION LICENSE: Version 1.0* [online]. Open Source Initiative. [cit. 9. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.opensource.org/licenses/CDDL-1.0>>

81 *Legal Materials* [online]. Netbeans. Změněno 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://netbeans.org/about/legal/index.html>>

82 *Search Results for „cddl“* [online]. Geeknet, Inc. SourceForge.net. Změněno 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://sourceforge.net/directory/?q=cddl>>

83 *EUPL v.1.1: Preamble* [online]. Evropská komise. Jouinup. [cit. 25. 2. 2012]. Dostupné z: <<http://joinup.ec.europa.eu/system/files/CS/EUPL%20v.1.1%20-%20Preamble.pdf>>

84 *Veřejná licence Evropské unie* [online]. Evropská komise. Jouinup. [cit. 25. 2. 2012]. Dostupné z: <<http://joinup.ec.europa.eu/system/files/CS/EUPL%20v.1.1%20-%20licence.pdf>>

85 Pokusila jsem se prostřednictvím kontaktního formuláře portálu Joinup, kde je licence zveřejněná, na chybu upozornit (25. 2. 2012), příslušný pracovník podpory mi dal za pravdu a předal problém k řešení (27. 2. 2012), 24. 4. 2012 mi pak byla e-mailem zaslána opravená verze, která již je taktéž k dispozici na příslušném webu.

86 *Search Results for „eupl“* [online]. Geeknet, Inc. SourceForge.net. Změněno 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://sourceforge.net/directory/?q=eupl>>

87 Čl. 4, *GNU GENERAL PUBLIC LICENSE: Version 2, June 1991* [online]. GNU Operating System. Změněno 28. 6. 2007 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/old-licenses/gpl-2.0.html>>

88 Mějme dílo licencované EUPL, které budeme kombinovat s dílem licencovaným GNU GPL v. 2.0. Protože EUPL je kompatibilní s GNU GPL v. 2.0, výsledné dílo můžeme licencovat pod GNU GPL v. 2.0 (pod EUPL to nelze, protože oproti GNU GPL v. 2.0 např. omezuje uživatele ohledně příslušnosti soudu, takže GNU GPL 2.0 není kompatibilní s EUPL). Vzhledem k tomu, že GNU GPL v. 2.0 je (za určitých podmínek) kompatibilní s licencí GNU GPL v. 3.0, může se dále stát, že výsledné dílo bude v dalším vývoji licencováno už GNU GPL 3.0, ačkoli tato licence není uvedena v dodatku EUPL.

89 § 48 odst. 1 AutZ

slušná oprávnění přímo od držitele autorského práva, nikoli od subjektu, který mu dané dílo zpřístupnil.⁹⁰ Vzhledem k tomu, že v čl. 2 je ve výčtu oprávnění samostatně uvedena položka „poskytování podlicencí k dílu nebo jeho kopíím“, podlicencování se evidentně nedá podřadit pod „šíření“ ani „sdělování“ díla dle dalších bodů uvedeného výčtu. Vzhledem k tomu, že omezující ustanovení licence (především „copyleft clause“) již pracují pouze s termíny „šíření“ a „sdělování“, evidentně⁹¹ se nevztahují na podlicencování, jehož režim tedy není v celé licenci nikterak upraven. V praxi by se tedy mohlo stát, že některý nabyvatel díla je bude podlicencovat způsobem, který nabyvatelům podlicence neudělí všechna práva dle čl. 2.

4 Kompatibilita licencí

Kompatibilita licencí je vztahem dvou licencí, který říká, že dílo licencované pod jednou licencí je možné použít v jiném díle licencovaném pod druhou licencí, aniž bychom kteroukoli z těchto licencí porušili. Tento vztah nemusí být vzájemný, licence A je kompatibilní s licencí B právě tehdy, když dílo licencované pod licencí A můžeme použít v díle licencovaném pod licencí B, ovšem nic to nevyovídá o tom, jestli dílo licencované pod licencí B můžeme použít v díle licencovaném pod licencí A, tedy jestli licence B je kompatibilní s licencí A. V praxi tedy může nastat situace, kdy licence X vyžaduje distribuci odvozených děl právě pod licencí X, pak tedy licence X není kompatibilní se žádnou jinou licencí (ovšem další licence mohou být kompatibilní s licencí X, tedy díla licencovaná jinými licencemi je možno v díle licencovaném X použít⁹²). Obecně platí, že permissivní licence jsou kompatibilní s licencemi copyleftovými a že slaběji copyleftová licence je kompatibilní s licencí silněji copyleftovou (můžeme tedy použít kód licencovaný permissivněji v projektu licencovaném silněji copyleftově).

Obr. 1: schéma kompatibility licencí

Vzájemná kompatibilita či nekompatibilita licencí je pak jedním z důvodů tzv. duálního licencování či multilicencování, kde autor distribuuje své dílo pod různými licencemi, aby byla zajištěna možnost jeho dalšího využití v různých, jinak vzájemně nekompatibil-

ních, projektech. Problematika duálního licencování je řešena na konci této kapitoly.

V některých licencích, doprovodných materiálech či na webech autorů se objevují ustanovení obsahující deklaraci, že daná licence je kompatibilní s ..., případně výčet licencí, které jsou kompatibilní s touto licencí. V praxi je ovšem rozhodující samotný text licencí – ten jediný je pro strany právního vztahu závazný a rozhoduje o tom, kterým jednáním byla či nebyla licence porušena. Jediné právně relevantní ustanovení tohoto typu je tedy ustanovení přímo v textu licence deklarující, že daná licence je kompatibilní s licencí jinou (což de facto opravňuje uživatele publikovat odvozené dílo pod touto jinou licencí), pokud někde ve zbytku textu není obsažen rozpor s tímto ustanovením (v takovém případě by ještě mohlo pomoci, kdyby některé ustanovení bylo speciální vůči druhému, jinak by byla licence vnitřně rozporná a neurčitá).

4.1 Kompatibilita verze 2 a verze 3 GNU GPL

Pokud jde o kompatibilitu těchto dvou verzí nejpoužívanější FOSS licence, dle svého samotného textu tyto licence kompatibilní nejsou – GNU GPL v. 3 obsahuje oproti GNU GPL v. 2 určitá omezení (např. týkající se patentů, tivoizace apod.), takže pro dílo licencované GNU GPL v. 2 nelze obecně GNU GPL v. 3 použít. Obdobně dílo licencované GNU GPL v. 3 nelze dále licencovat GNU GPL v. 2, protože ta neobsahuje některá další oprávnění uživatele (např. povinnost distributora poskytnout informace o instalaci). V praxi ovšem tento problém není třeba příliš často řešit, protože většina softwaru licencovaného pod GNU GPL v. 2 je ve skutečnosti licencována „verzí 2 nebo novější“, lze si tedy z pozice uživatele zvolit pro dané využití i GNU GPL v. 3 a takto kombinovat díla licencovaná těmito dvěma licencemi. Zároveň se tak dají kombinovat díla licencovaná GNU GPL v. 2 a některými licencemi, které nejsou kompatibilní s ní, ale jsou kompatibilní s GNU GPL v. 3, např. Apache licencí. Výsledné dílo je pak možné zveřejnit pod GNU GPL v. 3.

Formulace umožňující uživateli vybrat si mezi licencí aktuální a budoucí je použita taktéž v doporučení pro aplikaci GNU GPL v. 3.⁹³ V praxi jde o velmi jednoduchý a použitelný způsob, jak obejít kompatibilitu v případě, kdy nově vytvořená licence je sice teoreticky nekompatibilní, ale komunita má zájem na tom, aby bylo možné odvozovat od již vytvořených děl díla licencovaná pod novou verzí licence. Jde tedy vlastně o určitý způsob neurčitého multilicencování za účelem umožnění spolupráce na různě licencovaných projektech. Neurčitost dalších možných licencí ale zároveň může způsobit i určité problémy. Nikde není zaručeno, že budoucí verze GNU GPL budou i nadále zachová-

90 „Kdykoli přijmete licenci, původní poskytovatel licence a následní přispěvatelé Vám udělí licenci ke svým příspěvkům k dílu podle podmínek této licence.“ (čl. 6, třetí odstavec, *Věřejná licence Evropské unie* [online]. Evropská komise. Joinup. [cit. 25. 2. 2012]. Dostupné z: <<http://joinup.ec.europa.eu/system/files/CS/EUPL%20v.1.1%20-%20license.pdf>>)

91 „Argumentum per eliminationem (důkaz vyloučením) spočívá v tom, že je dána množina proků A, B, C, D... N a právní předpis z ní něco stanoví výslovně jen o C, D apod. Tím je dáno, že to neplatí o ostatních prvcích dané množiny.“, KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Plzeň: Západočeská univerzita, fakulta právnická, 1994. s. 87.

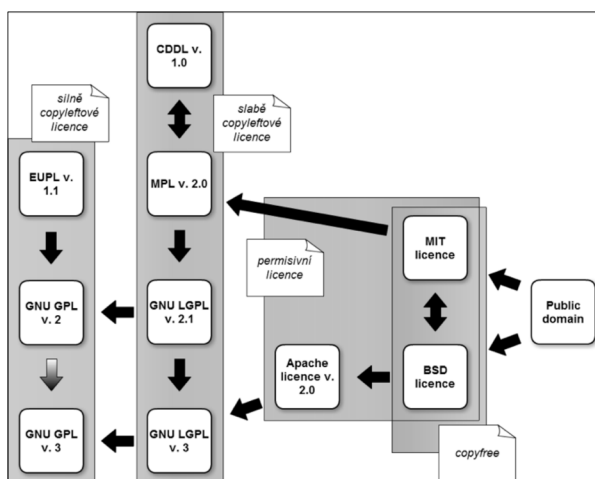
92 Samozřejmě jen tehdy, když z tyto další licence umožní.

93 „This program is free software: you can redistribute it and/or modify it under the terms of the GNU General Public License as published by the Free Software Foundation, either version 3 of the License, or (at your option) any later version.“, FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU General Public License: Version 3* [online]. GNU Operating System. Změněno 29. 7. 2007 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.html>>

vat filozofii, ke které se hlásí současná FSF. Mohlo by se tak stát, že by byli autoři současných děl v budoucnosti vázání licencí, se kterou by nesouhlasili a pod kterou nikdy neměli v úmyslu svá díla zveřejnit. Vážnějším problémem je pak validita takového prohlášení v případech, kdy je nutno považovat GNU GPL za smlouvu – smlouva již ze své podstaty vyžaduje určitost ujednání. Smlouva, kdy jedna strana formuluje nabídku odkazem na nějaké v současnosti ještě neznámé podmínky, u kterých není žádná právní záruka, jak budou vypadat, by ve většině právních řádů pravděpodobně nemohla být platná, protože by nebylo možné tuto nabídku považovat za dostatečně určitý právní úkon k uzavření smlouvy⁹⁴. Navíc zde dochází i k velké nerovnosti stran smlouvy, neboť nabízející strana v době nabídky podmínky ještě nezná, zatímco strana přijímající se s nimi již v době přijetí může seznámit.

4.2 Kompatibilita dalších licencí uvedených v tomto článku

Co se týkápatibility dalších licencí uvedených v tomto článku, můžeme obecně říci, že platí následující obecné pravidlo: čím je licence více copyleftová, tím méně je kompatibilní s ostatními licencemi. Permisivní licence bývají často vzájemně kompatibilní, zatímco u licencí silně copyleftových musí být kompatibilita zajištěna speciálními ustanoveními v jejich textu. Dále platí, že pokud je některá licence (A) kompatibilní s jinou (B), je kompatibilní i se všemi dalšími licencemi, se kterými je kompatibilní B.⁹⁵ V praxi si lze uvedený vztah představit tak, že původní dílo šířené pod licenci A nejprve dále šíříme pod licenci B, čímž se stává kompatibilní s dalšími licencemi. Dle diagramu níže můžeme např. říci, že licence BSD je kompatibilní s licenci MPL, neboť BSD je kompatibilní s MIT a ta pak s MPL.⁹⁶

Obr. 2: schéma kompatibility konkrétních licencí zmíněných v tomto článku

Černými šipkami znázorněna kompatibility daných licencí (ve směru šipek), šedá šipka zdůrazňuje, že kompatibility GPL v. 2 a GPL v. 3 není zaručena ve všech případech.

⁹⁴ § 43a odst. 1 OZ

⁹⁵ Kompatibilita je tedy *transitivní*.

⁹⁶ Šipka mezi BSD a MPL by byla nadbytečná, jelikož vztah BSD a MPL vyplývá z transitivní kompatibility.

Na diagramu vidíme, že v zásadě platí pravidlo, že kompatibilita směřuje zprava doleva (směrem k silnějšímu copyleftu). Vzhledem k tomu, že copyleft není jediným faktorem, který kompatibilitu ovlivňuje, mohou nastat v některých případech výjimky, např. Apache licence není kompatibilní s GNU GPL v. 2. Další vztahy není jistě nezbytné slovně popisovat, neboť jasné vyplývají z diagramu.

4.3 Duální licencování

Duální licencování, obecně *multilicencování*, je způsob, kde se jedno dílo licencuje pod více (u duálního právě dvěma) různými licencemi, k čemuž může docházet z rozličných důvodů. Již výše jsem zmiňovala multilicencování za účelem kompatibility s větším množstvím projektů. Typickým příkladem tohoto způsobu jsou zdrojové kódy prohlížeče Mozilla Firefox, které jsou licencovány hned pod třemi různými licencemi: MPL, GPL a LGPL (i když spustitelná verze prohlížeče je licencována pouze pod MPL).

Někdy mohou také být různé části jednoho projektu licencovány různě (většina kódu může být pod GPL, ale některým částem bude ponecháno licencování pod LGPL nebo dokonce nějakou permisivní licenci) – v těchto případech sice nejde o multilicencování v pravém slova smyslu, neboť rozdílné licence se vztahují na rozdílné části projektů, v praxi ovšem mohou způsobovat neméně problémů, protože musí být jednoznačně určeno, která část spadá pod kterou licenci. Například FSF od této praxe sice odrazuje, ovšem na druhou stranu uznává, že v některých případech jde o nerozumnější přístup⁹⁷.

Výše uvedené případy multilicencování jsou komunitou kolem FOSS běžně považovány za spíše prospěšné pro zajištění dostatečné spolupráce v rámci různých projektů. Následující odstavce se budou zabývat multilicencováním z důvodů primárně ekonomických, které mnohdy bývají idealisticky smýšlejícími lidmi kolem FSF či OSI považovány za poškozování a ohrožování FOSS.

Prvním takovýmto příkladem je duální licencování (či multilicencování) téhož díla v závislosti na tom, jak bude dále využito. Pro běžné domácí i komerční využití daného softwaru, stejně jako další distribuci, změny a distribuci změněného softwaru se použije některá z běžných FOSS licencí. Autor zde ale umožňuje i úplatný způsob licencování v případě, že některý uživatel má zájem vyvinout na základě jeho díla nějaké dílo proprietární. To může probíhat buď na základě nějaké obecné licence, která je pak použita pro všechny takto postupující uživatele, nebo strany přímo vyjednávají na podmínkách a ceně konkrétní licence.

Druhým příkladem, který je podobný výše uvedenému, je situace, kdy autor vyvíjí dvě různé verze softwaru, obdobně jako v případě použití tzv. demo-verze je pak jedna z nich ochuzena o pokročilejší funkce,

⁹⁷ *Should code be "dual licensed" under the GPL and a permissive license?* [online]. Software Freedom Law Center. Změněno 2007 [cit. 4. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.softwarefreedom.org/resources/2007/gpl-non-gpl-collaboration.html#x1-90004>>

avšak licencována pod některou z licencí FOSS. Naopak plná verze bez jakýchkoli uživatelských omezení je pak distribuována na základě nějaké proprietární, většinou úplatné, licence, která zakazuje změny nebo získávání zdrojového kódu výsledné aplikace.⁹⁸

Další možností, jak provádět duální licencování, je rozlišování uživatelů podle operačního systému či jiného prostředí nutného pro použití daného softwaru.⁹⁹ Jde vlastně o kombinaci obou předchozích způsobů – zdrojový kód není pro obě verze stejný, ale zároveň nejde o jinou funkcionalitu, pro kterou by uživatel byl ochoten zaplatit licenční poplatek a nechat omezit svá práva. Tato strategie je postavena nejčastěji na tom, že uživatelé proprietárních operačních systémů jsou mnohem častěji ochotni platit za další software a netrvají na přístupnosti zdrojového kódu a možnosti provádět vlastní změny softwaru. Navíc, vývoj pro proprietární operační systémy je často dražší už jen tím, že je třeba (minimálně pro účely testování) investovat právě do operačního systému (v případě vývoje pro Mac OS často i do hardwaru, navíc, pro šíření prostřednictvím oficiálního App Store je třeba dodržovat i některé další požadavky společnosti Apple¹⁰⁰).

Jsou různé způsoby, jak na tyto druhy duálního licencování pohlížet. Je pravdou, že takto se část zdrojového kódu napsaného na základě zdrojového kódu publikovaného pod některou licencí FOSS legálně dostane mimo dosah této licence a z provedených změn nemají užitek všichni uživatelé tak, jak by tomu dle filozofie FOSS mělo být. Ovšem na druhou stranu přináší tento způsob do vývoje FOSS značné množství finančních prostředků, neboť právě úplatné licencování pro účely použití v proprietárních projektech nebo úplatné licencování rozšířených verzí programů umožňuje samotný vývoj jejich svobodných verzí.

4.3.1 MySQL

FOSS již zdaleka není pouze doménou nadšenců, kteří ve svém volném čase spolupracují na vyvíjení softwaru jenom pro svůj dobrý pocit (případně pro své zdokonalení v dané činnosti apod.). V posledních letech se vyvinulo několik různých způsobů, jak se i vyvíjením FOSS dají vydělat peníze. Nicholas Taylor rozlišuje 3 základní způsoby „platform model“, „service model“ a „product model“.¹⁰¹ Platform model je založen na tom, že daná společnost podporuje rozšíření určitého programu (platformy) pod licencemi FOSS (čímž získá velké množství uživatelů) a poté prodává rozšíření a další funkce programu. Service model využívá

toho, že díky otevřeným zdrojovým kódům může daný program upravovat i opravovat kdokoli, nejen původní vývojář. Některé společnosti se tak živí pouze poskytováním podpory k softwaru, jehož velkou část mohl napsat někdo jiný. Product model pak naopak zužitkovává fakt, že danému programu nejlépe rozumí jeho vývojář, který pak za úplatu taktéž poskytuje podporu.¹⁰² Robert Gomulkiewicz uvádí strategií mnohem více, mezi nimi např. prodej HW s FOSS; prodej služeb (např. podpory) k FOSS; prodej „značkových“ verzí FOSS¹⁰³; prodej aplikací, které fungují na FOSS systémech; prodej rozšířených verzí FOSS; prodej verzí FOSS upravených dle přání zákazníka nebo prodej reklamy a dárkových předmětů.¹⁰⁴

Společnost MySQL¹⁰⁵ založila svůj podnikatelský model v oblasti FOSS na duálním licencování. Jejím produktem je databázový systém, pro který byla zvolena licence GNU GPL v. 2. To v začátcích mimo jiné zajistilo možnost stavět na dalších obdobně licencovaných nástrojích a umožnilo vytvoření široké základny uživatelů, kteří mohli taktéž pomoci s vývojem systému. Použitím právě licence GPL bylo zajištěno, že takto vytvořený systém nemůže být pak převzat do nějakého proprietárního SW. Druhou licencí, pod kterou je databáze MySQL taktéž vydávána, je licence komerční, jenž umožňuje použití MySQL v proprietárních produktech bez nutnosti zachovávat podmínky GPL. Aby byla zjednodušena spolupráce na FOSS, je rovněž možné použít výjimku pro uživatelské knihovny pro projekty, které nejsou licencovány pod GPL, ale splňují určitá kritéria.¹⁰⁶

MySQL ale netěží jen z uživatelů, kteří platí za komerční licenci, ale i z uživatelů, kteří se rozhodli pro GPL. Nejenže je tak zajištěna dostatečně široká uživatelská základna pro urychlení testování a oprav chyb, ale díky efektu *vendor lock-in*¹⁰⁷ jsou pak tito uživatelé v případě potřeby ochotni raději zaplatit MySQL za komerční licenci než přejít ke konkurenci.¹⁰⁸ MySQL tak využívá výhody obou základních licenčních modelů – komunita kolem FOSS zajišťuje rychlost vývoje a zároveň stabilitu, proprietární licencování pak přináší kapitál, který lze využít pro další zlepšování produktu.

102 TAYLOR, Nicholas. Open Source Dual Licensing as a Business Model: How a Flexible IP Strategy Helped Create the World's Most Popular Open Source Database Company. *APILA Quarterly Journal*. Roč. 2009, č. 37, s. 321 - 345.

103 Někteří zákazníci platí za určité záruky a podporu poskytované renomovanou společností, např. RedHat nebo Novell.

104 GOMULKIEWICZ, Robert W. Entrepreneurial Open Source Software Hackers: MySQL and Its Dual Licensing. *Computer Law Review and Technology Journal*. Roč. 2009, č. 9, s. 203 - 212.

105 Dnes již vlastněná Oraclerem

106 *Commercial License for OEMs, ISVs and VARs* [online]. MySQL. Změněno červenec 2010 [cit. 3. 1. 2012]. Dostupné z: <<http://www.mysql.com/about/legal/licensing/oem/>>

107 Do češtiny překládáno jako „proprietární uzamčení“ (*Proprietární uzamčení* [online]. Wikipedie, otevřená encyklopedie. Změněno 10. 2. 2012 [cit. 11. 3. 2012]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Propriet%C3%A1rn%C3%AD_uzam%C4%8Den%C3%AD>) - termín vyjadřující ekonomickou náročnost přechodu k jinému dodavateli

108 TAYLOR, Nicholas. Open Source Dual Licensing as a Business Model: How a Flexible IP Strategy Helped Create the World's Most Popular Open Source Database Company. *APILA Quarterly Journal*. Roč. 2009, č. 37, s. 321 - 345.

98 BLANCO, Elena. *Dual-licensing as a business model* [online]. OSS Watch, open source software advisory service. Změněno 13. 3. 2012 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.oss-watch.ac.uk/resources/duallicence2.xml>>

99 SHIMEL, Alan. *NetCitadel's Unique Dual Licensing Model For Managing Firewall Rules* [online]. Network World. Změněno 13. 5. 2011 [cit. 15. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.networkworld.com/community/blog/netcitadels-unique-dual-licensing-model-manag>>

100 *App Store Review Guidelines* [online]. Apple Developer. Změněno 2012 [cit. 1. 3. 2012]. Dostupné z: <<https://developer.apple.com/appstore/guidelines.html>>

101 Do češtiny lze uvedeně přeložit jako „model základny“, „model služeb“ a „model produktu“.

5 Působnost licencí

Vzhledem k tomu, že drtivá většina FOSS licencí vzniká v prostředí angloamerického právního systému, může se stát, že v právním řádu kontinentálního typu nebudou fungovat tak, jak byly svými tvůrci zamýšleny. V prvé řadě je zde problematika jednostrannosti či dvoustrannosti licence. Dle českého právního řádu „autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užit“ licenční smlouvou ve smyslu § 46 AutZ, tedy dvoustranným právním úkonem, pro nějž je třeba, aby byly splněny náležitosti vzniku smlouvy dle občanského zákoníku.

5.1 Podmínky vzniku licenční smlouvy dle občanského zákoníku a autorského zákona

Návrh na uzavření takovéto smlouvy musí být dle OZ dostatečně určitý, musí z něj vyplývat vůle navrhovatele, aby byl vázán v případě jeho přijetí, a musí být adresován jedné nebo více určitým osobám.¹⁰⁹ Tuto podmínku by licence FOSS nemohly splnit, neboť princip fungování FOSS je založen na tom, že jej může používat a upravovat každý, kdo splní licencí stanovené podmínky. Zároveň ale existuje již výše zmíněná¹¹⁰ výjimka pro licenční smlouvu v AutZ, která umožňuje, aby návrh byl učiněn vůči neurčitému okruhu osob a přijat „provedením určitého úkonu bez vyrozumění navrhovatele tím, že se podle ní zachová, zejména že poskytne nebo přijme plnění“¹¹¹. Vzhledem k tomu, že licence v drtivé většině případů obsahují jasně definovaná práva a povinnosti obou stran (s tím, že pokud něco chybí, použije se podpůrně autorské právo) a navrhovatelé evidentně zamýšlejí, aby byly právně závazné, můžeme je považovat za dostatečně určité návrhy smluv. Co se týká způsobu uzavření licenční smlouvy, jsou tedy licence platné. Jejich neplatnost však může způsobit přítomnost určitých ustanovení, která mohou v některých právních rádech kolidovat se zákonnými požadavky.

Formálně jsou licence platné i podle nového občanského zákoníku¹¹² (dále jen NOZ), který začne platit 1. 1. 2014. V části čtvrté (Relativní majetková práva), hlavě I (Všeobecná ustanovení o závazcích), díle 2 (Smlouva), oddíle 2 (Uzavření smlouvy) jsou popsány obecné náležitosti uzavření smlouvy, které nepřinášejí oproti současné právní úpravě žádné další požadavky, které by u licencí FOSS neměly být splněny. Naopak formulace § 1731 působí vágněji než současný § 43a odst. 1 (není natolik zdůrazněna důležitost určitosti nabídky), proto pravděpodobně bude jednodušší považovat nějaký úkon za návrh k uzavření smlouvy. § 1732 odst. 2 navíc explicitně umožňuje považovat za určitých podmínek za nabídku k uzavření smlouvy i reklamu, katalog nebo vystavení zboží. Samotná licenční smlouva je pak upravena v části čtvrté, hlavě II (Závazky z právních jednání), dílu 2 (Přenechání věci k užití jinému), oddílu 5 (Licence). V pododdíle 2 (Zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem) jsou poté opět stano-

veny výjimky pro uzavírání licenční smlouvy: možnost učinění projevu vůle neurčitému počtu subjektů¹¹³ a možnost vyjádření souhlasu s návrhem provedením určitého úkonu¹¹⁴. Navíc je druhou větou odst. 1 § 2373 přímo umožněno, aby byl obsah smlouvy určen „odkazem na licenční podmínky, jež jsou stranám známé nebo veřejně dostupné“¹¹⁵.

AutZ pro platnost licence ještě vyžaduje, aby byla v licenční smlouvě sjednána výše odměny nebo to, že se licence poskytuje bezúplatně.¹¹⁶ Většina licencí FOSS i tuto podmínku splňuje (MPL 2.0, Apache License 2.0, CDDL-1.0, MIT licence, EUPL v. 1.1), ovšem v licencích GNU GPL ani BSD bezúplatnost explicitně uvedena není. Petr Jansa ve své diplomové práci ovšem dovozuje, že by i tak měly být platné, neboť bezúplatnost je zřejmá z kontextu.¹¹⁷ S touto argumentací lze souhlasit, ovšem jistě by bylo pro právní jistotu stran těchto smluv praktické, kdyby explicitní zmínku o bezúplatnosti obsahovaly.

5.2 Soudní spory v USA

Ani v kolébce svého vzniku, Spojených státech amerických, není platnost licencí FOSS, zejména GNU GPL, jednoznačně přijímána. Většina lidí s její právní vynutitelností souhlasí, ovšem vzhledem k nedostatku precedentů vládne ještě určitá nejistota. Často se pak i stane, že je sice podán návrh k soudu, ovšem strany se poté dohodnou mimosoudně.

5.2.1 Progress Software Corp. vs. MySQL, r. 2001

Progress Software Corporation vyvíjela databázový SW, který přímo odkazoval na kód vytvořený MySQL licencovaný pod GPL, aniž by zveřejnila zdrojové kódy. MySQL sice podala žádost o předběžné opatření, ovšem před soudním řešením věci došlo k mimosoudní dohodě mezi stranami. Jak výsledná dohoda, tak i postup soudu, kdy nebyla v žádné fázi rozporována platnost a vynutitelnost GPL naznačují, že by dle amerického práva měla být účinná.¹¹⁸

5.2.2 Wallace vs. Free Software Foundation, r. 2005

Tento případ poprvé konfrontoval GPL s antimonopolními zákony. Nezávislý programátor zde žaloval FSF s tím, že se nezákonně dohodla s distributory, aby byly zmrazeny ceny počítačových programů. Dle soudu by ovšem uvedená dohoda byla vertikální a jako taková by pak nemohla sama porušit antimonopolní zákony. Navíc soud přímo uvedl, že „chápe samu GPL jako softwa-

113 § 2373 odst. 1 NOZ

114 § 2373 odst. 2 NOZ

115 § 2373 odst. 1 NOZ

116 § 49 odst. 1 a 2 AutZ

117 JANSÁ, Petr. *Právní aspekty implementace projektu „Creative Commons“ v České republice*. 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Irena Holcová. Dostupné z: <http://www.creativecommons.cz/wp-content/uploads/dp_petr_jansa_komplet_xmp.pdf>

118 GATTO, James. Doubts Wane Over GPL Enforceability. *Managing Intellectual Property*. Roč. 2007, č. 166, s. 33 - 35.

109 § 43a odst. 1 OZ

110 Podkapitola 3.1

111 § 46 odst. 6 AutZ

112 Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012, občanský zákoník

rovou licenční dohodu, prostřednictvím níž může být operační systém GNU/Linux licencován a distribuován jednotlivým uživatelům...¹¹⁹ – alespoň u obvodního soudu pro Indianu je tedy GPL platná.

5.2.3 SCO vs. IBM

Skupina SCO, mimo jiné vyvíjející operační systém Unix, zažalovala již v r. 2003 společnost IBM s tím, že porušuje její autorské právo tím, že do operačního systému Linux měla údajně zakomponovat některé části Unixu (a zároveň uplatnila větší množství dalších souvisejících nároků).¹²⁰ V následujících letech pak podala žaloby i na některé další vývojáře a velké uživatele Linuxu, po kterých požadovala licenční poplatky.¹²¹ K soudnímu řízení mezi SCO a IBM se vyjádřila společnost Novell s tím, že SCO není držitelem autorských práv k Unixu, že tím je (dle smlouvy s právní předchůdkyní SCO) právě Novell. Řízení ve věci IBM bylo proto zastaveno do doby, než bude rozhodnuto o tom, zda je SCO vůbec ve věci aktivně legitimována. V řízení proti Novellu federální soud pro oblast Utah vydal v r. 2011 rozsudek v neprospěch SCO¹²², Novell se již po vydání prvoinstančního rozhodnutí¹²³ vyjádřil ve smyslu, že je přesvědčen o tom, že Linux neobsahuje části Unixu a rozhodně nemá zájem na pokračování ve sporu s IBM na pozici žalobce¹²⁴. Proto v řízení s IBM vzala SCO zpět většinu požadovaných nároků, ovšem zůstaly i nadále nároky vyplývající ze skutečnosti, že (údajně kvůli Linuxu) klesla hodnota Unixu prodávaného SCO.¹²⁵ Problémem tohoto případu není pouze velký počet různých souvisejících řízení, ale i fakt, že v r. 2007 vyhlásila skupina SCO bankrot a téměř všechna řízení jsou tak ze zákona zastavena.¹²⁶ V současnosti není ještě znám výsledek celé věci, ovšem je relativně podobná předchozímu případu, Wallace vs. FSF – taktéž nejde přímo o platnost licencí FOSS jako takových, ale celá komunita je ohrožena nároky jiné osoby, proto má i tento případ pro další vývoj FOSS zásadní význam.

119 „The court’s understanding from the GPL itself is that it is a software licensing agreement through which the GNU/Linux operating system may be licensed and distributed to individual users...“, *Entry Granting Reasserted Motion to Dismiss*. United States District Court, Southern District of Indiana, Indianapolis Division. 20. 3. 2006. 1: 05-cv-0618-JDT-TAB, judge John Daniel Tinder

120 *Complaint: 030905/99* [online]. Groklaw.net. Změněno 6. 3. 2003 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.groklaw.net/pdf/IBM-835-Exhibit_1.pdf>

121 SHANKLAND, Stephen. *SCO suits target two big Linux users* [online]. CBS Interactive. CNET News. Změněno 3. 3. 2004 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://news.cnet.com/2100-1014-5168921.html>>

122 *Final Judgement*. The United States Court for the District of Utah, Central Division. 10. 7. 2010. 2: 04-CV-139 TS, judge Ted Stewart

123 *Memorandum Decision And Order*. The United States District Court for the District of Utah, Central Division. 10. 8. 2007. 2: 04CV139DAK, judge Dale A. Kimball

124 MONTALBANO, Elizabeth. *Novell Won’t Pursue Unix Copyrights* [online]. PCWorld. Změněno 15. 8. 2007 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.pcworld.com/article/135959/novell_wont_pursue_unix_copyrights.html>

125 JONES, Pamela. *Believe It Or Not: SCO Moves to Partly Reopen SCO v. IBM* [online]. Groklaw.net. Změněno 4. 11. 2011 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.groklaw.net/article.php?story=20111104202226210>>

126 JONES, Pamela. *SCO Litigation - From Soup to Nuts* [online]. Groklaw.net. Změněno 2. 1. 2011 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.groklaw.net/staticpages/index.php?page=20080803065719599>>

5.3 Soudní spory v SRN

Německo je stejně jako Česká republika zemí kontinentálního právního systému, takže z fungování FOSS licencí před německými soudy můžeme alespoň částečně odhadnout, jak by se v podobné situaci zachovaly soudy naše. V minulosti proběhlo už několik soudních sporů, které se týkaly otázky platnosti a vynutitelnosti GNU GPL (v. 2).

5.3.1 Welte vs. Sitecom, r. 2004

Německý programátor Harald Welte, který mimo jiné pracoval na vývoji Linuxu, si všimnul, že některé společnosti využívají software licencovaný pod GPL, ale nedodržují pravidla, které tato licence stanovuje. Pokusy o upozornění a mimosoudní řešení často nikam nevedly, a proto se rozhodl uplatňovat práva vyplývající z licence soudní cestou. Prvním případem, který soudy řešily, bylo porušení GPL společností Sitecom Europe B. V. Ta prodávala bezdrátové routery, v jejichž obsluhovaném softwaru byl použit SW licencovaný pod GPL v. 2. Společnost Sitecom ovšem svým zákazníkům nezpřístupnila zdrojový kód, ani je neinformovala, že je daný SW takto licencován. Pan Welte byl jako spoluautor předmětného SW aktivně legitimován k podání žaloby dle § 8 odst. 2 německého autorského zákona.

Dle právního názoru soudu tvoří text GPL standardní obchodní podmínky ve smyslu § 305 odst. 1 německého občanského zákoníku (dále BGB). Co se týká uzavření samotného kontraktu, v současnosti je běžné stahování programů z internetu a jejich instalace bez toho, aby bylo nutné cokoli fyzicky podepsovat. Žalovaný navíc uzavření smlouvy vůbec nerozporoval. Soud neměl žádný problém ani s tím, že text GPL je závazný pouze v anglickém znění a překlady do němčiny (stejně jako do ostatních jazyků) jsou pouze neoficiální, protože je angličtina vedoucím pracovním jazykem počítačového průmyslu a žalovaný je společnost v tomto odvětví podnikající.¹²⁷

Následně soud zkoumal, jestli ustanovení GPL, která byla (jak uvedeno výše) správně začleněna do smlouvy, jsou v souladu s německým právem (zároveň také komunitárním, neboť příslušná ustanovení BGB implementují směrnici Rady č. 93/13/EEC o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách). Zde soud dospěl k závěru, že čl. 4 GPL není v rozporu s § 307, neboť druhou smluvní stranu nepřiměřeně neomezuje, protože uživatelská práva dle německého autorského zákona mohou být udělena i podmíněně a GPL tedy v této věci zákon neobchází. Dále soud dovodil, že sankce za nedodržení podmínek licence v podobě ztráty práv k užívání díla není nepřiměřeně závažná, zvláště s přihlédnutím k principu, že uživatelům, kteří SW

127 „Auch wenn die deutsche Übersetzung nicht offiziell sein mag, bestehen angesichts des Umstandes, das English in der Computerindustrie die gängige Fachsprache ist, keinerlei Bedenken, weil die offiziellen Bedingungen nur in englischer Sprache vorliegen. Dies gilt zumindest, wenn ein Vertragsverhältnis zwischen den Urhebern und einer gewerblichen Softwarefirma in Rede steht.“, rozsudek zemského soudu v Mnichově ze dne 19. 5. 2004, sp. zn. 21 O 6123/04

získali od porušitele, licence nadále zůstává v platnosti, dokud ji dodržují.

Co se týká platnosti článků 2 a 3 licence dle čl. 307 BGB, soud jednoznačně uvedl, že na nich nelze nic vytknout, neboť pouze vyžadují od uživatele, aby dalším uživatelům zpřístupnil SW způsobem, z něhož mohl sám těžit. Na závěr pak soud připomněl, že kdyby býval dospěl k závěru, že GPL není platná pro rozpor s § 307 BGB, nebyl by žádný titul, na základě jakého by žalovaný vůbec mohl dané dílo využít a taktéž by se jednalo o porušení autorského práva, neboť by bylo nutné použít obecná pravidla autorského zákona.¹²⁸

5.3.2 Welte vs. D-Link, r. 2006

Společnost D-Link Deutschland GmbH prodávala datová uložiska. Pan Welte pojal podezření, že v obslužný SW zařízení je založen na programech licencovaných pod GPL. Proto si koupil jeden kus uvedeného uložiska a pokusil se z něj získat firmware, aby mohl svou domněnku ověřit. Po zjištění, že daný SW obsahuje téměř jistě zdrojový kód 3 programů licencovaných GPL, vyzval jeho právní zástupce D-Link dopisem, aby přestali s porušováním práva. Společnost D-Link pak tak sice učinila (přestala dále distribuovat předmětná zařízení a zveřejnila zdrojový kód) ovšem odmítla uhradit náklady nutné k zakoupení a otestování jejich výrobku a náklady právního zastoupení s tím, že požadavkům druhé strany vyhověli pouze z dobré vůle a i přes dřívější soudní rozhodnutí nepovažují GPL za právně závaznou. Případ se poté dostal až k soudu, který opět dovodil, že GPL je dle německého práva platná a vynutitelná a přisoudil žalobci náhradu většiny požadovaných nákladů.¹²⁹

5.3.3 AVM vs. Cybits, r. 2011

AVM Computersysteme Vertriebs GmbH je výrobcem a distributorem routerů, na kterých je použit firmware založený na linuxovém jádře, licencovaný GPL. Cybits AG vytváří software na filtrování webu pro děti. AVM žalovala Cybits z důvodu, že měnil firmware nainstalovaný na jimi produkovaném hardwaru. Soud drtivou většinu nároků AVM odmítl s tím, že GPL zaručuje uživatelům svobodu SW měnit.¹³⁰

5.4 Možné důsledky v ČR

Jak vyplývá z uvedených soudních případů, v USA a Německu je GNU GPL v. 2 považována za platnou, minimálně ve vztahu mezi vývojářem a podnikatelem, který vytváří odvozená díla. Nikde ovšem nebyl zatím řešen případ, ve kterém by naopak šlo o nárok uživatele proti vývojáři, který by GPL vylučovala. Tuto problematiku se proto pokusím alespoň teoreticky přiblížit v následující kapitole.

128 Tamtéž.

129 Rozsudek zemského soudu ve Frankfurtu nad Mohanem ze dne 6. 9. 2006, sp. zn. 2-6 O 224/06

130 Rozsudek odvolacího soudu v Berlíně ze dne 6. 9. 2010, sp. zn. 24 U 71/10

6 Vyloučení odpovědnosti

Drtivá většina softwarových licencí, a to jak z oblasti FOSS, tak i proprietárního SW, obsahuje nějakou formu vyloučení záruky a odpovědnosti za vady a vyloučení nebo alespoň omezení odpovědnosti tvůrce za možnou škodu, kterou SW může způsobit. Cílem této kapitoly je zjistit, zda jsou taková ustanovení v našem právním systému vůbec platná a jestli naopak nemohou způsobit neplatnost celé licence.

6.1 Obecná odpovědnost za škodu a za vady

V soukromém právu je nutno rozlišovat 2 základní druhy odpovědnosti, které mohou v souvislosti s licencováním SW vzniknout: odpovědnost za škodu a odpovědnost za vady. Zatímco odpovědnost za škodu může být jak závazková (z kontraktu), tak i mimozávazková (z deliktu)¹³¹, odpovědnost za vady vyplývá vždy jen ze smlouvy. Rozdílem mezi závazkovou odpovědností za škodu a odpovědností za vady je skutečnost, v čem vlastně způsobená újma spočívá – pokud jde o vady samotného plnění, které je předmětem smlouvy, jde o odpovědnost za vady, zatímco v případě, kdy dojde v důsledku vadného plnění k poškození jiné věci či vzniku jiné škody, je na místě uplatňovat odpovědnost za škodu.¹³² Jako další možný nárok z porušení smlouvy si mohou strany dohodnout smluvní pokutu, která (není-li ujednáno jinak), ve svém rozsahu konzumuje nárok na náhradu škody.¹³³

6.1.1 Režim občanského zákoníku

Úprava odpovědnosti za škodu je v OZ obsažena v ustanoveních §§ 415 – 450. Jejím základem je obecná preventivní povinnost, která stanoví, že „Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.“¹³⁴ Pokud tedy kdokoli tuto svou povinnost poruší, jedná protiprávně a může být¹³⁵ za případnou vzniklou škodu odpovědný. Obecnou preventivní povinnost ovšem nelze vykládat příliš extenzivně. Komentář k OZ uvádí, že má jít o „běžnou míru opatrnosti, nikoliv o bezbřehou povinnost předvídat a předjet veškerým možným škodám v budoucnu“.¹³⁶ Tuto povinnost ovšem nemá pouze potenciální škůdce, ale také potenciální poškozený. V OZ je pak přímo definovaná povinnost toho, komu hrozí škoda, proti ní přiměřeným způsobem zakročit¹³⁷, neboť porušení této povinnosti je taktéž protiprávním jednáním a může vést k tomu, že část nebo celou

131 ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník I: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1198.

132 Tamtéž, s. 1200.

133 Tamtéž, s. 1201.

134 § 415 OZ

135 Pokud jsou splněny i další podmínky odpovědnosti, tedy vznik škody, zavinění a kauzální nexus.

136 ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník I: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1187

137 § 417 odst. 1 OZ

škodu ponese sám poškozený.¹³⁸ U poškozeného rovněž nehraje roli, zda si škodu (či její část) způsobil zaviněně či nikoliv – v tomto rozsahu za ni pak případný škůdce neodpovídá.¹³⁹ Obdobně škůdce za škodu neodpovídá v rozsahu, ve kterém byla tato způsobena náhodou – náhoda působí vždy k tíži poškozeného.¹⁴⁰

Předpoklady odpovědnosti za škodu jsou následující: porušení právní povinnosti (ať už vyplývající ze závazného předpisu, ze smlouvy nebo z porušení prevenční povinnosti), samotný vznik škody (a to jak skutečné škody, tak ušlého zisku), příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem škody (kauzální nexus) a zavinění (ne v případě objektivní odpovědnosti).¹⁴¹ Komentář k občanskému zákoníku dále uvádí, že zavinění je „*chápáno jako psychologický vztah škůdce jak k vlastnímu protiprávnímu jednání, tak ke škodě, která je výsledkem tohoto protiprávního jednání*“.¹⁴² Pro obecnou odpovědnost za škodu stačí zavinění na úrovni nevědomé nedbalosti, v určitých speciálních případech je třeba alespoň nepřímý úmysl (např. pro odpovědnost za úmyslné jednání proti dobrým mravům dle § 424 OZ).

Odpovědnost za vady vzniká tehdy, nesplní-li dlužník řádně svůj závazek z úplatné smlouvy.¹⁴³ Jde o odpovědnost objektivní, není tedy třeba prokazovat zavinění.¹⁴⁴ Porušení této povinnosti však nenastane, pokud dlužník plnil řádně a škoda pak vznikla buďto přímo zásahem nabyvatele, nebo po přechodu nebezpečí škody na něj.¹⁴⁵ Věcí ve smyslu § 499 OZ pak může být jakákoli hmotná věc nebo ovladatelná přírodní síla.¹⁴⁶ „Vadnost“ věci dle § 499 OZ může spočívat v následujících problémech: věc neodpovídá smluvnímu ujednání stran, věc nemá obvyklé náležitosti nebo se nehodí k účelu dle smlouvy, či případně má právní vady. Za zjevné vady zcizitel neodpovídá, pokud nabyvatele výslovně neujistil, že věc je „*bez jakýchkoli vad*“.¹⁴⁷ Zjevnou vadou se v tomto smyslu rozumí vada zjištěitelná běžným nabyvatelem při běžné prohlídce¹⁴⁸ – zákon zde i po nabyvateli vyžaduje určitou pozornost. V režimu občanského zákoníku nemůže být dle komentáře odpovědnost za škodu účastníky dohodou ani vyloučena, ani omezena.¹⁴⁹ Co se týká přenechání věci „*jak stojí a leží*“ dle ust. § 501 OZ, dle judikatury¹⁵⁰ může být použito pouze pro věc hromadnou (např. Rozhodnutí nejvyš-

šího soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. 32 Cdo 5430/2007). Tato formulace bývá používána při překladu anglického termínu „as is“, který se velmi často používá v softwarových licencích, ovšem vzhledem k tomu, že SW není věcí hromadnou, z pohledu českých soudů je takovéto ustanovení neplatné.

Kromě odpovědnosti za vady spočívající v plnění nikoli řádném ještě zákon umožňuje využití záruky. V takovémto případě je zcizitel odpovědný nejen za vady, které existovaly v době plnění, ale i za vady, které se objeví v určité době po předání (záruční lhůta). Zákon předpokládá 3 možnosti vzniku záruky: její stanovení v obecně závazném předpisu, dohoda stran a jednostranné prohlášení zcizitele.

Aby odpovědnost za vady věci vůbec vznikla, musí být vady vyčteny zciziteli, a to v prekluzivní lhůtě 6 měsíců (v případě záruky do konce záruční doby). Nestačí zde uvést, že věc má nějaké vady, musí být přímo uveden druh vady či případně její projevované důsledky. Na uplatnění nároku z odpovědnosti za vady u soudu počíná běžet promlčecí doba právě okamžikem vytknutí vad zciziteli.¹⁵¹ Uplatnění nároku z odpovědnosti za vady samozřejmě nevylučuje odpovědnost zcizitele za případnou škodu, která vznikla jako důsledek jeho vadného plnění. Odpovědnost za škodu je pak možno uplatnit i tehdy, pokud nebyla včas zciziteli vada vyčtena, ovšem ještě neuběhla promlčecí doba uplatnění odpovědnosti za škodu dle § 106 OZ.¹⁵²

U některých smluvních typů a v několika zvláštních zákonech je pak upravena odpovědnost konkrétní, vůči níž se výše uvedená ustanovení OZ použijí subsidiárně. Typicky je tomu tak např. u kupní smlouvy, kde je prodávající povinen kupujícího upozornit na vady věci, o kterých ví. Pokud vyjde najevo vada, na kterou prodávající neupozornil, má kupující právo na přiměřenou slevu z kupní ceny či (v případě, kdy vada činí věc neupotřebitelnou) odstoupení od smlouvy. §§ 612 – 627 OZ pak speciálně upravují prodej zboží v obchodě, budou tak použitelné např. na proprietární *off-the-shelf* SW, ale nikoli na SW distribuovaný pomocí internetu. V § 620 OZ je pro spotřební zboží prodávané v obchodě stanovena obecná záruční doba v délce 24 měsíců. Darovací smlouva nepředstavuje převod úplatný, proto na vztahy z ní nelze použít § 499 a následující, ovšem neznamená to, že by vady darované věci nebyly v zákoně nijak upraveny. Dle § 629 je dárce povinen upozornit obdarovaného na vady, o nichž ví. Má-li věc vady, na které nebyl dárce upozorněn, může ji pak vrátit.

Další důležitou částí občanského zákoníku jsou § 51a a následující OZ, které upravují režim spotřebitelských smluv. Tato část OZ především zapracovává do českého právního řádu některé směrnice EU (např. 85/577/EHS ze dne 20. 12. 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory, 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, 97/77/ES ze dne 20. 5. 1997 o ochraně spotřebitele v případě

138 § 441 OZ

139 ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník I: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1277.

140 Tamtéž, s. 1208.

141 Tamtéž, s. 1198.

142 Tamtéž, s. 1207.

143 § 499 OZ

144 ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1511

145 Tamtéž, s. 1514

146 Tamtéž, s. 1513

147 § 500 odst. 1 OZ

148 ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1515

149 Tamtéž, s. 1514

150 Ani samotný zákonný text, ani jiné závazné pravidlo tomuto závěru neodpovídá, ovšem ustálená soudní praxe je neustále aplikuje. V NOZ pak je příslušná zákonná norma (§ 1918) doplněna o upřesnění „úhrnkem“, takže se uvedené pravidlo dostane do samotného textu zákona.

151 ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1520

152 Tamtéž, s. 1526

smluv uzavřených na dálku). Spotřebitelskými smlouvami se zde myslí smlouvy, jejichž stranami jsou spotřebitel (tedy fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti) a dodavatel (osoba, které jedná v rámci své podnikatelské činnosti).¹⁵³ Tato ustanovení obsahují kromě pravidel některých konkrétních druhů smluv i obecná ustanovení o spotřebitelských smlouvách, především kogentnost ustanovení na ochranu spotřebitele (§ 55) a popis ujednání, která spotřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat, včetně demonstrativního výčtu (§ 56). Mezi těmito smluvními ujednáními jsou mimo jiné vyloučení odpovědnosti dodavatele při způsobení smrti či újmy na zdraví spotřebitele¹⁵⁴ nebo vyloučení či omezení práva spotřebitele při uplatnění odpovědnosti za vady či za škodu¹⁵⁵.

6.1.2 Režim obchodního zákoníku

Obchodní zákoník se použije především na vztahy mezi podnikateli, které se týkají jejich podnikatelské činnosti. Odpovědnost za škodu je v něm obsažena v §§ 373 – 386. Na rozdíl od obecné úpravy v OZ, přistupuje ObchZ k odpovědnosti za škodu jako k odpovědnosti objektivní. Není proti ní tedy možné vyvinění, ale pouze zproštění se jí v případě některého z liberačních důvodů.¹⁵⁶ Z ustanovení § 373 ObchZ se sice zdá, jako by šlo pouze o odpovědnost závazkovou, odkaz v § 757 ObchZ ale stanoví, že i pro porušení jiných povinností dle tohoto zákona se §§ 373 a následující použijí obdobně. Odpovědnost za škodu tedy i v obchodním právu může vznikat jak ze smlouvy, tak mimosmluvně.

Bezpochyby největším rozdílem mezi odpovědností za vady a za škodu v občanském a obchodním právu je od 1. 1. 2012 možnost smluvně omezit nebo úplně vyloučit právo na náhradu škody ve vztazích regulovaných obchodním zákoníkem, pokud nejde o škodu způsobenou úmyslně.¹⁵⁷ Zákonodárce touto úpravou ObchZ reagoval na reálné potřeby občanů, neboť předchozí text daného paragrafu¹⁵⁸ limitaci náhrady škody zakazoval, což v praxi působilo problémy především při jednání se zahraničními smluvními partnery, kteří limitaci náhrady škody běžně ve smlouvách používají.¹⁵⁹ Ustanovení o limitaci byla tedy v mnoha smlouvách používána i dříve, ovšem docházelo k velmi nejistým výsledkům v případě sporu, zvláště patrné pak byly např. rozdíly mezi rozhodčím řízením (kde bývala limitace často uznávána jako legitimní smluvní ujednání) a soudním řízením (např. rozhodnutí Nejvyš-

šího soudu České republiky ve věci 32 Odo 1651/2005 ze dne 27. 3. 2008). Právní úprava se tedy v této oblasti vrátila k zásadě autonomie vůle, která ovšem ani tak není nekonečná – odchýlení od zákona se stále musí pohybovat v mezích stanovených mimo jiné dobrými mravy a zásadami poctivého obchodního styku.¹⁶⁰

Naproti tomu OZ stále ještě obsahuje § 574 odst. 2, který kogentně zakazuje dohody, jimiž se někdo vzdává práv, která mu mohou v budoucnosti vzniknout, ale ještě se tak nestalo. Vzhledem k tomu, že v občanském právu (na rozdíl od obchodního, kde se obecně počítá se stranami jako profesionály a jejich vzájemnou rovností) mnohem častěji dochází k uzavírání smluv mezi různě postavenými subjekty, kde se reálná převaha jedné strany může promítnout i do nespravedlivých ustanovení v rámci vzájemného smluvního vztahu, zákonodárce zde pro účely ochrany slabší smluvní strany § 574 odst. 2 ponechal. Zajímavé je zde rovněž srovnání s novým občanským zákoníkem, který od 1. 1. 2014 nahradí nejen současný OZ, ale i ObchZ. Tam je k této problematice v § 2898 stanoveno následující: „*Nepřiblíží se k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje povinnost k náhradě újmy způsobené člověku na jeho přirozených právech, anebo způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti; nepřiblíží se ani k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje právo slabší strany na náhradu jakékoli újmy. V těchto případech se práva na náhradu nelze ani platně vzdát.*“ NOZ tedy opět mírně omezí možnosti limitace náhrady škody mezi podnikateli¹⁶¹, ovšem umožní limitaci i ve vztazích, které jsou v současnosti regulovány OZ.

Na rozdíl od úpravy kupní smlouvy v OZ, kupní smlouva v ObchZ explicitně předpokládá úplatný převod věci movité (zboží). Prodávající má povinnost dodat zboží v množství, jakosti a provedení určeném ve smlouvě, a pokud smlouva uvedené nestanoví, tak v jakosti a provedení potřebném pro účel stanovený ve smlouvě či případně účel obvyklý.¹⁶² Pokud prodávající tyto své povinnosti nesplní, zboží má vady, za které prodávající odpovídá, i když se projeví až po přechodu nebezpečí škody na zboží na kupujícího.¹⁶³ Kupující je nároky z vad zboží povinen uplatnit bez zbytečného odkladu, nejdéle však do dvou let od dodání zboží.¹⁶⁴ I dle ObchZ si strany mohou sjednat záruku za jakost, a to dle §§ 429 a následujících.

6.2 Charakter softwaru - zboží nebo služba?

Vzhledem k tomu, že nejen v českém právu, ale i v právních řádech jiných států a komunitárním evropském právu bývá často velmi podrobně zakotvena odpo-

153 § 52 OZ

154 § 56 odst. 3 písm. a OZ

155 § 56 odst. 3 písm. b OZ

156 KOBLIHA, Ivan, KALFUS, Jan, KROFTA, Jiří, KOVAŘÍK, Zdeněk, KOZEL, Roman, POKORNÁ, Jarmila, SVOBODOVÁ, Yvona. *Obchodní zákoník: Úplný text zákona s komentářem*. Praha: Linde Praha, a. s., 2006. s. 1056.

157 § 386 ObchZ

158 „*Nároku na náhradu škody se nelze vzdát před porušením povinnosti, z něhož může škoda vzniknout.*“, § 386 zákona č. 513/1991, obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2011

159 SPIRYTOVÁ, Jiřina, HRAZDIRA, Jan. *Opět k možnosti smluvní limitace náhrady škody v českém obchodním právu* [online]. eLAW.cz. Změněno 12. 11. 2009 [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.elaw.cz/cs/obchodni-pravo/138-opt-k-monosti-smluvni-limitace-nahrady-kody-v-eskem-obchodnim-pravu.html>>

160 HROZA, Jaroslav, PODDANÁ, Jana. *Smluvní limitace náhrady škody dle platného práva a s ohledem na připravovanou novelu obchodního zákoníku* [online]. epravo.cz. Změněno 25. 7. 2008 [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/smluvni-limitace-nahrady-skody-dle-platneho-prava-a-s-ohledem-na-pripravovanou-novelu-obchodniho-zakoniku-55010.html>>

161 V současnosti je možné vzdát se v režimu ObchZ náhrady škody i v případě hrubé nedbalosti.

162 § 420 ObchZ

163 § 425 ObchZ

164 § 428 ObchZ

vědnost za vady zboží¹⁶⁵, mnozí autoři dovozují, že vzhledem k ekonomickému účelu SW by měl taktéž být považován za zboží, ačkoli rozhodně nejde o movitou věc, což obdobné předpisy často explicitně vyžadují. SW bývá nejčastěji považován za zboží (tedy spíše součást zboží) tehdy, je-li dodáván přímo nainstalován na nějakém hardwaru.¹⁶⁶ Větší problém však může nastat, pokud jde o software prodáváný samostatně, např. na CD nebo DVD.¹⁶⁷ Zákazník si v tomto případě sice kupuje krabici s nějakou hmotnou věcí uvnitř, ovšem nepochybně je pro něj důležitější právě nehmotná hodnota na hmotném médiu zachycená. Zákazník si zde ale nekupuje vlastnické právo k samotnému softwaru, ale pouze platí za licenci k jeho užívání. Tato problematika (aplikovatelnost ustanovení o koupi na úplatné licencování) již byla řešena u amerických soudů, ovšem s různými výsledky.¹⁶⁸ Existuje ale i další způsob distribuce SW, který je zároveň nejčastějším způsobem, jak se v současnosti distribuuje FOSS, tedy šíření prostřednictvím internetu. Na takové případy již pravděpodobně nebude možné ustanovení týkající se zboží použít vůbec, neboť neexistuje žádné pevné médium, které bychom se softwarem získali.¹⁶⁹

Ač to může vypadat nesmyslně, v praxi se tedy můžeme setkat se třemi různými přístupy k charakteru softwaru, ať už jako součást nějakého jiného zboží, zboží samo osobě díky spojení s pevným médiem nebo nehmotnou hodnotu, která zbožím být nemůže. To může mít důsledky v aplikaci rozdílných právních předpisů třeba i na jeden a tentýž software, pokud některým uživatelům je distribuován např. jako součást určitého zařízení, jiným na CD a další si jej stáhli z internetu.¹⁷⁰ Taková situace je zřejmě neudržitelná a pro právní jistotu všech účastníků by bylo vhodné, kdyby byla nějak vyřešena, ať už ve prospěch zařazení SW mezi zboží či proti tomuto řešení.

6.3 Odpovědnost za vady softwaru a způsobenou škodu

Jak už bylo řečeno výše, odpovědnost za vady dle OZ i ObchZ se uplatní pouze na hmotné věci a ovladatelné přírodní síly, nelze ji tedy ze zákona aplikovat i na SW, který není věcí, ale jinou majetkovou hodnotou ve smyslu § 118 OZ.¹⁷¹ Teoreticky by bylo možné daná ustanovení

použít prostřednictvím odkazu v § 560 ObchZ v případech, kdy by byla mezi vývojářem a zákazníkem uzavřena smlouva o dílo na vytvoření *bespoke SW*.¹⁷² Pro software jako dílo chráněné autorským právem jsou pak zásadní ustanovení AutZ, především ta o licenční smlouvě. Ani v §§ 46 – 57, ani jinde v AutZ se ovšem neseťkáme s pravidly ohledně vad autorských děl – již z povahy věci je tento problém spíše okrajový, neboť názor na autorské dílo si lidé tvoří subjektivně a v drtivé většině případů nelze obecně říci ani to, jestli např. obraz nebo báseň má nějaké vady, natož se pak zabývat odpovědností za způsobenou škodu apod.¹⁷³ Zde se ovšem znovu setkáváme s odlišností SW od ostatních autorských děl: U SW je bohužel naopak běžné, že vady má.¹⁷⁴

Vzhledem k ekonomickému účelu pořízení licence SW se pak nabízí otázka, jestli by nebylo možné aplikovat příslušná ustanovení OZ a (mezi podnikateli) ObchZ analogicky. Komentář k AutZ uvádí, že autorské právo patří k právu soukromému¹⁷⁵, což hovoří ve prospěch aplikace obecných zákonů. To potvrdil i Nejvyšší soud v Usnesení ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. 29 Odo 1020/2003, kde dovedl použitelnost ustanovení ObchZ o odstoupení od smlouvy i v případě, že plnění je „*předmětem ochrany podle autorského zákona*“. Obecná ustanovení OZ a ObchZ budou tedy subsidiárně použitelná i na vztahy vyplývající z licenčních smluv. Vzhledem k tomu, že ale odpovědnost za vady je v obchodním zákoníku součástí úpravy jednotlivých smluvních typů, autoři Knebl a Šurmanová rozebírají ve svém článku následující způsoby, o kterých lze uvažovat pro řešení této situace:

- i. „*použití pouze obecných ustanovení obchodního zákoníku;*
- ii. *analogické použití smluvního typu dle obchodního zákoníku;*
- iii. *použití obecných ustanovení dle občanského zákoníku o odpovědnosti za vady;*
- iv. *analogické použití smluvního typu dle občanského zákoníku;*

ware [online]. Právní rádce. Změněno 22. 9. 2010 [cit. 24. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://pravnicadce.ihned.cz/c1-46529960-odpovednost-za-vady-softwaru>>
172 To by mělo být možné díky formulaci § 536 ObchZ, který stanoví, že smlouva o dílo může být uzavřena za účelem vytvoření „*hmotné zachycené výsledku jiné činnosti*“. Většina ustanovení týkajících se smlouvy o dílo však implicitně počítá s hmotou věci a proto si strany musí v takovém případě vzájemně závazky co nejpřesněji stanovit ve smlouvě.

173 Někdy ovšem mohou nastat takové situace, mimo jiné v případě chybného překladu. (SÝKOROVÁ, Petra. *Milióny ztracené v cizím jazyku: ODPOVĚDNOST ZA CHYBNÝ PŘEKLAD* [online]. Profit.cz. Změněno 25. 8. 2008 [cit. 24. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://profit.tyden.cz/clanek/miliony-ztracene-v-cizim-jazyku/>>)

174 Dokonce natolik běžné, že v programátorských kruzích již zlidovělo následující pravidlo: „*Every non-trivial program contains at least one bug. Every non-trivial program can be simplified by at least one line of code. The conclusion of the last two laws: Every non trivial program can be simplified to one line of code, and it will contain a bug.*“ (Murphy's computers laws [online]. Murphy's laws site. [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.murphys-laws.com/murphy/murphy-computer.html>>), český překlad: „*Každý program obsahuje jeden chybný řádek. Každý program jde zkrátit o jeden řádek. Z toho plyne, že každý program jde zkrátit na jeden řádek, který je chybný.*“ (BOROVCOVÁ, Anna. *Murphyho zákony. Proč jsou pravdivé?* [online]. Testování softwaru. Změněno 6. 9. 2009 [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.testovaniisofwaru.blogspot.com/2009/09/murphyho-zakony-proc-jsou-pravdive.html>>)

175 TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 4

165 Např. zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou, ve znění pozdějších předpisů; směrnice Rady č. 85/374/EHS ze dne 25. července 1985, o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky

166 LEVY, L. B., BELL, S. Y. Software product liability: understanding and minimizing the risks. *High Technology Law Journal*. Roč. 1989, č. 5, s. 1 - 27.

167 FEILER, Lukas. Information Security Law in the EU and the U. S. - A Risk-Based Assessment of Regulatory Policies. *TTLF Working Papers*. Transatlantic Technology Law Forum. Roč. 2011, č. 9, s. 341.

168 KUWAHARA, Emily. Torts v. Contracts: Can Microsoft Be Held Liable to Home Consumers for Its Security Flaws. *Southern California Law Review*. Roč. 2006, č. 80, s. 997 - 1035.

169 FEILER, Lukas. Information Security Law in the EU and the U. S. - A Risk-Based Assessment of Regulatory Policies. *TTLF Working Papers*. Transatlantic Technology Law Forum. Roč. 2011, č. 9, s. 341.

170 Všemi těmito způsoby může zákazník (samozřejmě legálně) získat např. aktuální verzi operačního systému Windows.

171 KNEBL, Ondřej, ŠURMANOVÁ, Michaela. *Odpovědnost za vady soft-*

v. aplikaci obchodních zvyklostí nebo zásad, příp. o neexistenci odpovědnosti poskytovatele software za vady“.¹⁷⁶

Možnost použití obecných ustanovení obchodního zákoníku vyplývá už z výše uvedeného judikátu Nejvyššího soudu. Vzhledem k § 1 odst. 2 ObchZ lze pak použít i obecná ustanovení občanského zákoníku. Dle jeho § 491 odst. 2 lze pak na závazky z inominátních smluv použít ustanovení upravující vztahy jim nejbližší. Lze tedy případně použít jak smluvní typy obsažené v občanském, tak v obchodním zákoníku.¹⁷⁷

Text výše uvedeného článku se zabývá především odpovědností dodavatele za vady *bespoke SW*. Výklad v něm obsažený je ovšem možné použít i pro případ FOSS, na který lze tedy použít příslušná ustanovení občanského a případně (dle stran vztahu¹⁷⁸) i obchodního zákoníku. Pokud jde o smluvní typy, jejichž ustanovení o odpovědnosti za vady budou analogicky použitelná na licencování SW, pro proprietární SW se nabízí především smlouva kupní (*off-the-shelf SW*) a smlouva o dílo (*bespoke SW*). U FOSS ovšem chybí jeden ze základních znaků uvedených smluv: úplatnost.¹⁷⁹ Z tohoto důvodu by pak byla použitelná spíše smlouva darovací, která obsahuje (vzhledem k tomu, že na darování nelze použít ani obecná pravidla o odpovědnosti za vady v §§ 499 a následujících OZ, která taktéž vyžadují úplatnost) speciální úpravu náhrady škody zmíněnou výše. V případě FOSS by pak byla jediná možnost, jak s jeho vadami právně naložit: analogicky k vrácení daru by měl uživatel přestat daný SW používat.

Komplikovanější je ovšem situace pro případ odpovědnosti za škodu. Ta je u SW použitelná již prostřednictvím aplikace obecných ustanovení o náhradě škody dle občanského zákoníku, především v souvislosti se všeobecnou prevenční povinností. I v případě daru je pak zaručena odpovědnost dárce za zaviněnou škodu, ani použitím analogie licencí FOSS s darovací smlouvou se tedy nedostaneme mimo režim odpovědnosti za škodu. V rámci našeho práva je odpovědnost za škodu i v oblasti vývoje a distribuce SW v teorii obecně uznávána¹⁸⁰, ovšem v praxi může být obtížné stanovit, zda škoda byla opravdu způsobena vadou SW a nikoli jeho špatným použitím nebo vzájemnou nekompatibilitou různých programů apod.¹⁸¹ Ve světě ovšem často není situace tak jednoznačná – např. Americký právní

institut upravil definici produktu pro účely odpovědnosti tak, že v současnosti obsahuje kromě hmotného osobního majetku i jiné předměty, na které je vhodné analogicky aplikovat daná pravidla.¹⁸²

Kromě nejasností v oblasti práva existují i nejasnosti ohledně ekonomických otázek a morální spravedlivosti odpovědnosti vývojářů za vady SW a případnou vzniklou škodu. Velký zastánce odpovědnosti vývojářů, odborník na kryptografii a bezpečnost v IT Bruce Schneier, mimo jiné uvádí, že jsou producenti SW nesmyslně zvýhodněni oproti jiným průmyslovým odvětvím, kde odpovědnost běžně funguje. Zavedení a prosazování odpovědnosti autorů za SW by pak přineslo možnosti pro vstup pojišťoven do těchto vztahů a zároveň samozřejmě způsobilo, že sami vývojáři by kladli větší důraz na bezpečnost (zvláště pak tehdy, když by jim to snížilo pojistku).¹⁸³ Je ovšem otázkou, zda sami uživatelé o bezpečnější (tím pádem i dražší a méně inovativní) SW vůbec mají zájem. Luther Martin za použití Coasova teoremu¹⁸⁴ dovozuje, že cena bezpečného SW by byla pro uživatele v praxi dokonce vyšší, než součet jeho ceny při nedostatečném zabezpečení a škody, která kvůli tomu vznikne.¹⁸⁵ Programátor Alan Cox dále argumentuje, že v takovém případě by tvůrci operačních systémů mohli začít zakazovat instalaci programů třetích stran.¹⁸⁶

6.3.1 Platnost a rozsah vyloučení odpovědnosti

Většina licencí FOSS obsahuje nějakou formu vyloučení odpovědnosti za vady a případnou vzniklou škodu. Je ovšem otázkou, jestli jsou samotná takováto ustanovení podle českého práva platná a jestli případná neplatnost takového ustanovení nemůže způsobit neplatnost celé smlouvy. Uvedená ustanovení mohou mít dvojí podobu: buďto explicitně a bezpodmínečně vylučují jakoukoli odpovědnost, např. BSD licence nebo MIT licence; nebo obsahují formulace, které limitaci odpovědnosti omezují do rozsahu povoleného aplikovaným právem, např. „to the extent permitted by applicable law“¹⁸⁷ a „unless required by applicable law“^{188, 189} v GNU GPL a Apache licenci,

176 KNEBL, Ondřej, ŠURMANOVÁ, Michaela. *Odpovědnost za vady software* [online]. Právní rádce. Změněno 22. 9. 2010 [cit. 24. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://pravnicadce.ihned.cz/c1-46529960-odpovednost-za-vady-software>>

177 Tamtéž

178 Vzhledem k tomu že v mezinárodně používaných licencích bude ObchZ jen těžko zvolen dle § 262 ObchZ stranami vztahu, na který by nebyl ze zákona aplikován.

179 Licence FOSS často umožňují zpoplatňovat související zboží a služby, samotná licence je ovšem poskytována zdarma. Např. v případě prodeje CD s operačním systémem Ubuntu by tak byl dle §§ 499 a násl. OZ prodejce odpovědný za vady média, ovšem nikoli za vady obsaženého SW.

180 Např. *Vada softwaru může ve firmách způsobit škodu. Kdo za ni odpovídá?* [online]. Podnikatel.cz. Změněno 29. 2. 2012 [cit. 24. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/vada-software-muze-ve-firmach-zpusobit-skodu-kdo-za-ni-odpovida/>>

181 AUJEZDSKÝ, Josef. *Odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu* [online]. Root.cz. [cit. 24. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.root.cz/specialy/licence/odpovednost-za-vady-a-odpovednost-za-skodu/>>

182 SCOTT, Michael D. Tort Liability for vendors of Insecure software: Has the time Finally Come. *Maryland Law Review*. Roč. 2007, č. 67, s. 425 - 484.

183 „There's no reason to treat software any differently from other products. Today Firestone can produce a tire with a single systemic flaw and they're liable, but Microsoft can produce an operating system with multiple systemic flaws discovered per week and not be liable.“, SCHNEIER, Bruce. *Liability and Security* [online]. Schneier.com. Změněno 15. 4. 2002 [cit. 26. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.schneier.com/crypto-gram-0204.html#6>>

184 *Coasův teorem* [online]. Wikipedie, otevřená encyklopedie. Změněno 29. 3. 2011 [cit. 26. 3. 2012]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Coas%C5%AFv_teor%C3%A9m>

185 MARTIN, Luther. *Software liability is a bad idea* [online]. Superconductor: Security, Cryptography and Usability. Změněno 9. 10. 2008 [cit. 26. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://superconductor.voltage.com/2008/10/software-liabil.html>>

186 *Personal Internet Security: 5th Report of Session 2006 - 07*. Londýn: House of Lords, 2007. s. 35, Dostupné z: <<http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200607/ldselect/ldsctech/165/1651.pdf>>

187 FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU General Public License: Version 3* [online]. GNU Operating System. Změněno 29. 7. 2007 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.html>>

188 Tamtéž.

189 *Apache License: Version 2.0, January 2004* [online]. The Apache Software Foundation. Změněno 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.apache.org/licenses/LICENSE-2.0>>

„Some jurisdictions do not allow the exclusion or limitation of incidental or consequential damages, so this exclusion and limitation may not apply to You.“^{190,191} v MPL a CDDL nebo „Poskytovatel licence však ponese odpovědnost podle zákonů týkajících se odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku v míře, v jaké se takové zákony na dané dílo vztahují.“¹⁹² v EUPL. Vzhledem k nedávné novelizaci ObchZ v oblasti limitace náhrady škody pak ještě musíme rozlišovat, jestli se má daná licence vztáhnout na vztah regulovaný pouze OZ, nebo právě ObchZ.

Nejjednodušší je patrně situace, kdy se má bezpodmínečně vyloučení odpovědnosti posuzovat dle OZ. Vzhledem k § 574 odst. 2 OZ, dle kterého je dohoda, již se někdo vzdává práv, která mu mohou teprve vzniknout, neplatná, ustanovení o vyloučení odpovědnosti nemůže být dle českého práva v takovém případě platné. Protože je ale vyloučení odpovědnosti velmi zásadní otázkou daných licencí a pravděpodobně ji nelze oddělit¹⁹³ ve smyslu § 41 OZ, měla by neplatnost stihnout i celou licenční smlouvu, která je obsahuje.

Relativně jednoduchá se tato otázka zdá i v režimu obchodního zákoníku, který limitaci náhrady škody umožňuje¹⁹⁴. Vzhledem k tomu, že se jedná o software poskytovaný zdarma, navíc i se zdrojovým kódem a často i bez požadavků dalšího šíření za obdobných podmínek, pravděpodobně by byla splněna i podmínka souladu se zásadami poctivého obchodního styku. V režimu obchodního zákoníku by tedy mělo být dané ustanovení a tedy i licence dle českého práva platné.

Komplikovanější situace ovšem nastává v případě licencí, kde je limitace náhrady škody podmíněna souladem s aplikovaným právem. Takováto ustanovení mají vlastně formu logické implikace „pokud to není v rozporu s aplikovaným právem, tak je odpovědnost limitována“¹⁹⁵. Pokud tedy platí, že dochází k rozporu s právem, není splněna vstupní podmínka, a tedy nenastane následek implikace, což znamená, že náhrada škody limitována nebude. To samozřejmě nezpůsobuje neplatnost příslušného ustanovení¹⁹⁶ a tím spíše ani celé licence. V případě podmíněné limitace náhrady škody v režimu OZ není tedy splněna podmínka pro limitaci,

tedy soulad s aplikovaným právem, k limitaci škody zde nedochází, autor je tedy za případnou vzniklou škodu plně odpovědný. K neplatnosti licence z tohoto důvodu evidentně nemůže dojít, neboť i sám autor v návrhu licenční smlouvy omezení své odpovědnosti podmínil souladem s právem, čímž projevil vůli být jí vázán i tehdy, pokud aplikované právo limitaci neumožňuje.

Poslední možností je pak použití licence s podmíněným vyloučením odpovědnosti v režimu ObchZ. Zde je limitace odpovědnosti za škodu v zásadě možná v celém rozsahu (pokud nejde o škodu způsobenou úmyslně), takže by se měla použít a autor by neměl být za škodu odpovědný. V praxi by ale mohly nastat problémy s neurčitostí tohoto ustanovení, neboť až soud může v konkrétním případě stanovit, zda zvolená míra limitace je slučitelná s dobrými mravy a zásadami poctivého obchodního styku a je tedy v souladu s aplikovaným právem. I zde bychom ale měli dojít k obdobným závěrům jako v případě licencí s limitací bezpodmínečnou, tedy že i úplná limitace náhrady škody je v případě FOSS v souladu se zásadami poctivého obchodního styku.

6.3.2 Možné důsledky pro FOSS

Jak již bylo uvedeno výše, i autor FOSS může být za určitých okolností odpovědný za škodu, kterou může jeho SW způsobit, a to i přes snahu o limitaci této odpovědnosti v běžně používaných licencích. V dobách, kdy byl FOSS vyvíjen i používán pouze odborníky v oblasti IT, by se dalo argumentovat pro alespoň částečné způsobení škody samotným poškozeným, neboť měl k dispozici zdrojový kód, věděl, že program využívá bezúplatně a že nemusí být bezchybný a mohl si jej vzhledem ke svým schopnostem sám zkontrolovat a případně chybu opravit; ovšem v současnosti, kdy velká část uživatelů nemá příslušné odborné znalosti, nelze po nich spravedlivě požadovat kontrolu zdrojového kódu za účelem zjištění případných chyb a předcházení možné škodě.

Otázkou zůstává, jestli je tato situace spravedlivá a jestli by uplatňování této odpovědnosti v celosvětovém měřítku nemělo fatální následky pro celou komunitu kolem FOSS – vývojáři by se mohli oprávněně obávat, že budou hnáni k odpovědnosti relativně neomezeným množstvím uživatelů jejich programů, což by nemusely unést ani společnosti vyvíjející FOSS v rámci svého podnikatelského modelu, natož pak jednotliví dobrovolníci, kteří na FOSS spolupracují. Dle názoru autorky je pak krokem správným směrem v této oblasti alespoň částečné umožnění limitace náhrady škody v NOZ.

Jak bylo výše dovozeno, některé licence nejsou v režimu OZ platné, neboť obsahují bezpodmínečné vyloučení odpovědnosti. To ovšem znamená, že uživatelé takto licencovaných programů pak porušují autorské právo, neboť bez souhlasu s licencí (a tedy dle našeho práva platného uzavření licenční smlouvy) neexistuje žádný titul, na základě kterého by bylo možné SW používat (všichni, kdo u nás mimo svou podnikatelskou činnost používají např. operační systém FreeBSD, tak tedy činí nelegálně). V praxi tato situace nemusí přinášet žádné problémy, neboť žádný z autorů nemá

org/licenses/LICENSE-2.0.html>

190 Mozilla Public License: Version 2.0 [online]. Mozilla. [cit. 9. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.mozilla.org/MPL/2.0/>

191 COMMON DEVELOPMENT AND DISTRIBUTION LICENSE: Version 1.0 [online]. Open Source Initiative. [cit. 9. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.opensource.org/licenses/CDDL-1.0>

192 Veřejná licence Evropské unie [online]. Evropská komise. Jouinup. [cit. 25. 2. 2012]. Dostupné z: <http://joinup.ec.europa.eu/system/files/CS/EUPL%20v.1.1%20-%20license.pdf>

193 Autor v návrhu licenční smlouvy explicitně stanovil jako jednu z podmínek vyloučení odpovědnosti. Kdyby nemělo být platné, nedá se spravedlivě očekávat, že by autor i tak měl zájem být takovouto smlouvou vázán.

194 I když nikoli pro náhradu škody způsobené úmyslně – z textu příslušných ustanovení v licencích ovšem nevyplývá, že by se měla nutně vztahovat i na škodu způsobenou úmyslně. Navíc, vzhledem k otevřenosti zdrojových kódů by byl případný úmyslný škůdce relativně rychle odhalen, pravděpodobně ještě dříve, než by mohla škoda vzniknout.

195 -R → L

196 Lze srovnat např. s § 42 OZ: „Vznikne-li pro neplatnost právního úkonu škoda, odpovídá se za ni podle ustanovení tohoto zákona o odpovědnosti za škodu.“ – pokud žádná škoda nevznikla, evidentně nenastane předpokládaný následek, tedy odpovědnost za ni, což ale nezpůsobuje neplatnost § 42 OZ, pouze není splněna jeho hypotéza, takže se nepoužije v něm uvedená dispozice.

v úmyslu svá práva proti jednotlivcům takto prosazovat, ovšem pro právo jako normativní systém není jistě přínosem, když se jeho porušování stává běžným standardem...

7 Závěr

V článku jsem se pokusila nastínit některé právní problémy, které v současnosti vyvstávají při vývoji, distribuci a používání svobodného softwaru. Jak již bylo uvedeno, dle mého názoru není pro software ochrana autorským právem ekvivalentní literárním dílům praktická. Tvůrci proprietárního softwaru na ni nespolehají a spíše jej chrání nezveřejňováním zdrojových kódů a omezováním možností šíření spustitelných verzí programu. Naopak vývojáři kolem FSF začali autorské právo využívat a pomocí copyleftu se snaží zajistit, aby i další odvozená díla zachovávala uživatelům svobody, které jim přinášelo dílo původní. To ovšem taktéž přináší nevýhody, neboť různé definice copyleftu a některá další pravidla využívaná ve svobodných licencích zapříčínují, že vznikají nové umělé bariéry, jež zpomalují vývoj a komplikují spolupráci, která má zajišťovat komunitě výhodu oproti proprietárnímu softwaru.

Nejsem si rovněž jistá, jestli copyleft opravdu splňuje svůj účel. Spousta vývojářů by dle mého názoru zajistila uživatelům svobody i bez toho, aby je k tomu někdo musel nutit. Naopak ti, kteří nechtějí používat licence FOSS se spíše rozhodnou pro porušení copyleftu a vzhledem k obtížnosti samotného zjištění, že k něčemu takovému došlo, a prokázání této skutečnosti je nepravděpodobné, že by je čekal nějaký postih. Výsledky soudních sporů v Německu sice ukazují, že copyleft je vymahatelný, ovšem pravděpodobně jde pouze o špičku ledovce a není v silách komunity veškerá porušení řešit.

Z výše uvedených důvodů bych považovala za praktičtější využívat spíše permissivní licence a případně i public domain, kdyby právo umožňovalo autorovi vzdát se autorského práva, obdobně jako jiných soukromých práv. Místo této ochrany autorů před nimi samými by se právo mělo soustředit na ochranu soukromí jednotlivců proti požadavkům některých velkých společností držících majetková práva k autorským dílům, které se pod záminkou jejich ochrany pokoušejí prosadit nové mezinárodní smlouvy a národní zákony.

8 Literatura

8.1 Knihy

ČERNÁ, Ivana, KŘETÍNSKÝ, Mojmír, KUČERA, Antonín. *Automaty a formální jazyky I. verze 1.3*. Brno: Fakulta informatiky MU, 2002

ČÍKOVÁ, Andrea. *Základy DLL: studijní materiál*. Fakulta informatiky MU

KOBLIHA, Ivan, KALFUS, Jan, KROFTA, Jiří, KOVAŘÍK, Zdeněk, KOZEL, Roman, POKORNÁ, Jarmila, SVOBODOVÁ, Yvona. *Obchodní zákoník: Úplný text zákona s komentářem*. Praha: Linde Praha, a. s., 2006.

KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Plzeň: Západočeská univerzita, fakulta právnická, 1994

KŘÍŽ, Jan, HOLCOVÁ, Irena, KORDAČ, Jiří, KŘESTANOVÁ, Veronika. *Autorský zákon a předpisy související, komentář*. 2. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2005

Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. 2nd ed. Oxford: Macmillan Education, 2007

ŠKARVADA, Libor. *Principy programovacích jazyků: studijní materiál k předmětu*. Fakulta informatiky MU

ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník I: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009

ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009

TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007

8.2 Články

FEILER, Lukas. Information Security Law in the EU and the U. S. - A Risk-Based Assessment of Regulatory Policies. *TTLF Working Papers*. Transatlantic Technology Law Forum. Roč. 2011, č. 9, s. 341

GATTO, James. Doubts Wane Over GPL Enforceability. *Managing Intellectual Property*. Roč. 2007, č. 166, s. 33 - 35

GAUDAMUZ, Andrés. Viral contracts or unenforceable documents? Contractual validity of copyleft licenses. *E.I.P.R.* Roč. 2004, č. 8, s. 331 - 339. Dostupné z: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=569101>

GOMULKIEWICZ, Robert W. Entrepreneurial Open Source Software Hackers: MySQL and Its Dual Licensing. *Computer Law Review and Technology Journal*. Roč. 2009, č. 9, s. 203 - 212

KUMAR, Sapna. Enforcing the Gnu Gpl. *Journal of Law, Technology & Policy*. Roč. 2006, s. 1 - 36. Dostupné z: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=936403##>

KUWAHARA, Emily. Torts v. Contracts: Can Microsoft Be Held Liable to Home Consumers for Its Security Flaws. *Southern California Law Review*. Roč. 2006, č. 80, s. 997 - 1035.

LEVY, L.B., BELL, S.Y. Software product liability: understanding and minimizing the risks. *High Technology Law Journal*. Roč. 1989, č. 5, s. 1 - 27.

RAYMOND, E. The cathedral and the bazaar. *Knowledge, Technology & Policy*. Roč. 1999, č. 3, s. 23 - 49

SCOTT, Michael D. Tort Liability for vendors of Insecure software: Has the time Finally Come. *Maryland Law Review*. Roč. 2007, č. 67, s. 425 - 484.

SZATTLER, Eduard. GPL Viral License or Viral Contract. *Masaryk University Journal of Law & Technology*. Roč. 2007, s. 67 - 79.

TAYLOR, Nicholas. Open Source Dual Licensing as a Business Model: How a Flexible IP Strategy Helped Create the World's Most Popular Open Source Database Company. *APILA Quarterly Journal*. Roč. 2009, č. 37, s. 321 - 345

8.3 Právní předpisy

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon ze dne 3. února 2012, občanský zákoník, podepsný prezidentem dne 20. 2. 2012

Zákon č. 618/2003 Z. z., o autorském práve a právech souvisejících s autorským právem, ve znění pozdějších předpisů

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském, publikovaná jako sdělení č. 33/2002 Sb. m. s.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. 4. 2009 o právní ochraně počítačových programů

Směrnice Rady č. 85/374/EHS ze dne 25. července 1985, o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky

8.4 Soudní rozhodnutí

Entry Granting Reasserted Motion to Dismiss. United States District Court, Southern District of Indiana, Indianapolis Division. 20. 3. 2006. 1: 05-cv-0618-JDT-TAB, judge John Daniel Tinder

Final Judgement. The United States Court for the District of Utah, Central Division. 10. 7. 2010. 2: 04-CV-139 TS, judge Ted Stewart

Memorandum Decision And Order. The United States District Court for the District of Utah, Central Division. 10. 8. 2007. 2: 04CV139DAK, judge Dale A. Kimball

Rozsudek zemského soudu v Mnichově ze dne 19. 5. 2004, sp. zn. 21 O 6123/04

Rozsudek zemského soudu ve Frankfurtu nad Mohanem ze dne 6. 9. 2006, sp. zn. 2-6 O 224/06

Rozsudek odvolacího soudu v Berlíně ze dne 6. 9. 2010, sp. zn. 24 U 71/10

8.5 Webové články a další zdroje

About MPL 2.0: Revision Process and Changes FAQ [online]. Mozilla. Změněno 1. 2. 2012 [cit. 21. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.mozilla.org/MPL/2.0/Revision-FAQ.html>>

About the GNU Operating System [online]. GNU Operating System. Změněno 20. 9. 2011 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/gnu/about-gnu.html>>

Advanced search [vyhledávač]. Geeknet, Inc. Sourceforge.net. Změněno 2012 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://sourceforge.net/directory/?q=>>

Apache License: Version 2.0, January 2004 [online]. The Apache Software Foundation. Změněno 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.apache.org/licenses/LICENSE-2.0.html>>

App Store Review Guidelines [online]. Apple Developer. Změněno 2012 [cit. 1. 3. 2012]. Dostupné z: <<https://developer.apple.com/appstore/guidelines.html>>

AUJEZDSKÝ, Josef. *Odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu* [online]. Root.cz. [cit. 24. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.root.cz/specialy/licence/odpovednost-za-vady-a-odpovednost-za-skodu/>>

BLANCO, Elena. *Dual-licensing as a business model* [online]. OSS Watch, open source software advisory service. Změněno 13. 3. 2012 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.oss-watch.ac.uk/resources/duallicence2.xml>>

BOROVCOVÁ, Anna. *Murphyho zákony. Proč jsou pravdivé?* [online]. Testování softwaru. Změněno 6. 9. 2009 [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.testovanisoftwaru.blogspot.com/2009/09/murphyho-zakony-proc-jsou-pravdive.html>>

BSD License Definition [online]. The Linux Information Project. Změněno 22. 4. 2005 [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.linfo.org/bsdlicense.html>>

BYFIELD, Bruce. *FOSS: Free and Open Source Software* [online]. Datamation. Změněno 30. 5. 2010 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.datamation.com/osrc/article.php/3885101/FOSS-Free-and-Open-Source-Software.htm>>

Coasův teorém [online]. Wikipedie, otevřená encyklopedie. Změněno 29. 3. 2011 [cit. 26. 3. 2012]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Coas%C5%AFv_teor%C3%A9m>

Complaint: 030905/99 [online]. Grocklaw.net. Změněno 6. 3. 2003 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.grocklaw.net/pdf/IBM-835-Exhibit_1.pdf>

Copyfree: Unfetter your ideas.: What is Copyfree? [online]. Copyfree.org. [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://copyfree.org/>>

Copyfree Licenses [online]. Copyfree.org. [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://copyfree.org/licenses/>>

Commercial License for OEMs, ISVs and VARs [online]. MySQL. Změněno červenec 2010 [cit. 3. 1. 2012]. Dostupné z: <<http://www.mysql.com/about/legal/licensing/oem/>>

COMMON DEVELOPMENT AND DISTRIBUTION LICENSE: Version 1.0 [online]. Open Source Initiative. [cit. 9. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.opensource.org/licenses/CDDL-1.0>>

EUPL v.1.1: Preamble [online]. Evropská komise. Joinup. [cit. 25. 2. 2012]. Dostupné z: <<http://joinup.ec.europa.eu/system/files/CS/EUPL%20v.1.1%20-%20Preamble.pdf>>

FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU GENERAL PUBLIC LICENSE: Discussion Draft 1 of Version 3* [online]. Tim Bray. Změněno 16. 1. 2006 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.tbray.org/gpl/gpl3-draft.html>>

FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU General Public License: Version 3* [online]. GNU Operating System. Změněno 29. 7. 2007 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.html>>

FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU Lesser General Public License: version 2.1* [online]. GNU Operating System. Změněno 30. 1. 2012 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/old-licenses/lgpl-2.1.html>>

FREE SOFTWARE FOUNDATION, Inc. *GNU Lesser General Public License: Version 3, 29 June 2007* [online]. GNU Operating System. Změněno 11. 3. 2012 [cit. 21. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/lgpl.html>>

FSFE calls for an amendment of Slovak Copyright Act [online]. FSFE.org. Změněno 10. 1. 2012 [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <<https://fsfe.org/news/2012/news-20120110-01.en.html>>

- GNU GENERAL PUBLIC LICENSE: Version 2, June 1991 [online]. GNU Operating System. Změněno 28. 6. 2007 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/old-licenses/gpl-2.0.html>>
- HROZA, Jaroslav, PODDANÁ, Jana. *Smluvní limitace náhrady škody dle platného práva a s ohledem na připravovanou novelu obchodního zákoníku* [online]. epravo.cz. Změněno 25. 7. 2008 [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/smluvni-limitace-nahrady-skody-dle-platneho-prava-a-s-ohledem-na-pripravovanou-novelu-obchodniho-zakoniku-55010.html>>
- Interpreter and Compiler* [online]. Pasteur.fr. [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.pasteur.fr/formation/infobio/python/ch05s02.html>>
- JANSA, Petr. *Právní aspekty implementace projektu „Creative Commons“ v České republice*. 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Irena Holcová. Dostupné z: <http://www.creativecommons.cz/wp-content/uploads/dp_petr_jansa_komplet_xmp.pdf>
- JONES, Pamela. *The GPL is a License, Not a Contract, Which is Why the Sky Isn't Falling* [online]. Groklaw.net. Změněno 14. 12. 2003 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.groklaw.net/articlebasic.php?story=20031214210634851>>
- JONES, Pamela. *SCO Litigation – From Soup to Nuts* [online]. Groklaw.net. Změněno 2. 1. 2011 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.groklaw.net/staticpages/index.php?page=20080803065719599>>
- JONES, Pamela. *Believe It Or Not: SCO Moves to Partly Reopen SCO v. IBM* [online]. Groklaw.net. Změněno 4. 11. 2011 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.groklaw.net/article.php?story=20111104202226210>>
- KLINZMANN, Martin. *LicenseCrawler* [počítačový program]. Klinzmann.org. Změněno 13. 2. 2012 [cit. 10. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.klinzmann.name/license-crawler_download.htm>
- KNEBL, Ondřej, ŠURMANOVÁ, Michaela. *Odpovědnost za vady software* [online]. Právní rádce. Změněno 22. 9. 2010 [cit. 24. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://pravniciradce.ihned.cz/c1-46529960-odpovednost-za-vady-software>>
- Legal Materials* [online]. Netbeans. Změněno 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://netbeans.org/about/legal/index.html>>
- MARTIN, Luther. *Software liability is a bad idea* [online]. Superconductor: Security, Cryptography and Usability. Změněno 9. 10. 2008 [cit. 26. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://superconductor.voltage.com/2008/10/software-liabil.html>>
- MOGLEN, Eben. *Free Software Matters: Enforcing the GPL, I* [online]. Columbia.edu. Změněno 12. 8. 2001 [cit. 6. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://moglen.law.columbia.edu/publications/lu-12.html>>
- MONTALBANO, Elizabeth. *Novell Won't Pursue Unix Copyrights* [online]. PCWorld. Změněno 15. 8. 2007 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.pcworld.com/article/135959/novell_wont_pursue_unix_copyrights.html>
- Mozilla Public License: Version 2.0* [online]. Mozilla. [cit. 9. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.mozilla.org/MPL/2.0/>>
- Murphy's computers laws* [online]. Murphy's laws site. [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.murphys-laws.com/murphy/murphy-computer.html>>
- MPL 2.0 FAQ* [online]. Mozilla. Změněno 19. 3. 2012 [cit. 21. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.mozilla.org/MPL/2.0/FAQ.html>>
- NACHUM, Michele. *Why Cloud Computing is a Safe Bet for Small Businesses* [online]. GetApp.com. Změněno 12. 7. 2011 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.getapp.com/blog/cloud-computing-security-smb/>>
- Personal Internet Security: 5th Report of Session 2006 – 07*. Londýn: House of Lords, 2007. s. 35. Dostupné z: <<http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200607/ldselect/ldsc-tech/165/165i.pdf>>
- POLLICE, Gary. *Compiler vs. Interpreter* [online]. WPI Computer Science. Změněno 8. 8. 2005 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://web.cs.wpi.edu/~gpollice/cs544-f05/CourseNotes/maps/Class1/CompilerVsInterpreter.html>>
- Program* [online]. Webopedia Computer Dictionary. Změněno 2012 [cit. 3. 1. 2012]. Dostupné z: <<http://www.webopedia.com/TERM/P/program.html>>
- Proprietární uzamčení* [online]. Wikipedie, otevřená encyklopedie. Změněno 10. 2. 2012 [cit. 11. 3. 2012]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Propriet%C3%A1rn%C3%AD_uzam%C4%8Den%C3%AD>
- RACHWALD, Rob. *Insider Threats: Quantifying the Problem* [online]. Imperva. Změněno 30. 8. 2011 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://blog.imperva.com/2011/08/insider-threats-quantifying-the-problem.html>>
- Rejected Licenses* [online]. Copyfree.org. [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://copyfree.org/rejected/>>
- Search Results for „cddl“* [online]. Geeknet, Inc. SourceForge.net. Změněno 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://sourceforge.net/directory/?q=cddl>>
- Search Results for „eupl“* [online]. Geeknet, Inc. SourceForge.net. Změněno 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://sourceforge.net/directory/?q=eupl>>
- SHANKLAND, Stephen. *IBM: Linux investment nearly recouped* [online]. CBS Interactive. CNET News. Změněno 29. 1. 2002 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://news.cnet.com/2100-1001-825723.html>>
- SHANKLAND, Stephen. *SCO suits target two big Linux users* [online]. CBS Interactive. CNET News. Změněno 3. 3. 2004 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://news.cnet.com/2100-1014-5168921.html>>
- SHIMEL, Alan. *NetCitadel's Unique Dual Licensing Model For Managing Firewall Rules* [online]. Network World. Změněno 13. 5. 2011 [cit. 15. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.networkworld.com/community/blog/netcitadels-unique-dual-licensing-model-manag>>
- Should code be “dual licensed” under the GPL and a permissive license?* [online]. Software Freedom Law Center. Změněno 2007 [cit. 4. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.softwarefreedom.org/resources/2007/gpl-non-gpl-collaboration.html#x1-90004>>
- SCHNEIER, Bruce. *Liability and Security* [online]. Schneier.com. Změněno 15. 4. 2002 [cit. 26. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.schneier.com/crypto-gram-0204.html#6>>
- SMITH, Brett. *A Quick Guide to GPLv3* [online]. GNU Operating System. Změněno 24. 1. 2012 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/quick-guide-gplv3.html>>
- Software* [online]. Dictionary.com Unabridged. Random House, Inc. Změněno 2012 [cit. 13. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://dictionary.reference.com/browse/software>>

SPIRYTOVÁ, Jiřina, HRAZDIRA, Jan. *Opět k možnosti smluvní limitace náhrady škody v českém obchodním právu* [online]. eLAW.cz. Změněno 12. 11. 2009 [cit. 23. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.elaw.cz/cs/obchodni-pravo/138-opt-k-monosti-smluvni-limitace-nahrady-kody-v-eskem-obchodnim-pravu.html>>

SULLIVAN, John. *GPLv3 Update #2* [online]. Info-gplv3 mailing list. Změněno 8. 2. 2006 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://gplv3.fsf.org/pipermail/info-gplv3/2006-February/000001.html>>

SÝKOROVÁ, Petra. *Miliony ztracené v cizím jazyku: ODPOVĚDNOST ZA CHYBNÝ PŘEKLAD* [online]. Profit.cz. Změněno 25. 8. 2008 [cit. 24. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://profit.tyden.cz/clanek/miliony-ztracene-v-cizim-jazyku/>>

The Copyfree Standard Definition [online]. Copyfree.org. [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://copyfree.org/standard/>>

The MIT License (MIT) [online]. Open Source Initiative. Změněno 2009 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.opensource.org/licenses/mit-license.php>>

The Open Source Definition (Annotated) [online]. Version 1.9. Open Source Initiative. [cit. 9. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.opensource.org/osd.html>>

The X Window System [online]. Fedora Documentation. [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <http://docs.fedoraproject.org/en-US/Fedora/12/html/Deployment_Guide/ch-x.html>

TOM6. *Glossary* [online]. Ubuntu Help. Změněno 1. 12. 2011 [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <https://help.ubuntu.com/community/Glossary#X_Window_System>

Vada softwaru může ve firmách způsobit škodu. Kdo za ni odpovídá? [online]. Podnikatel.cz. Změněno 29. 2. 2012 [cit. 24. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/vada-software-muze-ve-firmach-zpusobit-skodu-kdo-za-ni-odpovida/>>

Veřejná licence Evropské unie [online]. Evropská komise. Jouinup. [cit. 25. 2. 2012]. Dostupné z: <<http://joinup.ec.europa.eu/system/files/CS/EUPL%20v.1.1%20-%20license.pdf>>

What is free software?: The Free Software Definition [online]. GNU Operating System. Změněno 26. 2. 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html>>

Why Free Software needs Free Documentation [online]. GNU Operating System. Změněno 23. 1. 2012 [cit. 9. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/philosophy/free-doc.en.html>>

Why you shouldn't use the Lesser GPL for your next library [online]. GNU Operating System. Změněno 20. 9. 2011 [cit. 5. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gnu.org/licenses/why-not-lgpl.html>>

WordWeb Free Version Licensing [online]. Wordweb.info. Změněno 2010 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://wordweb.info/free/licence5.html>>

X Window System [online]. OpenSuse Wiki. Změněno 2011 [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <http://en.opensuse.org/X_Window_System>